РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

Том 5
№ 2 (26)

Березень – квітень 2020 р.

DOI 10.53672/ej.2.2020

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал
Електронне видання
Засновано у травні 2016 року

2020. Том 5, № 2 (26)

Березень–квітень 2020 року

Київ · 2020
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.2.2020
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
Ідентифікатор медіа R40-05509

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08

С89 **Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці** : реферативно-науковий online журнал. — 2020. Т. 5, № 2 (26) (березень–квітень 2020 р.). — Київ : Видавник Назаров О. А., 2020. — 54 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються

Авторські права на матеріали належать їхнім авторам. Матеріали журналу поширюються на умовах ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства 4.0 Міжнародна» (CC BY 4.0), крім першоджерел рефератів і передрукованих матеріалів, права на які належать їхнім правовласникам.

Редакційні правки, скорочення та зміна назви матеріалу погоджуються з автором до публікації

За достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори

Номер оновлено 06.11.2026: замінено матеріал розділу 3.

© Автори матеріалів, 2020
© Видавник Назаров О. А., 2020

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р., поліграфолог, правознавець. ORCID 0000-0002-3427-1162

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; напрям наукових робіт — психологічні науки. ORCID 0000-0002-8789-278X

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри права факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; напрям наукових робіт — юридичні науки. ORCID 0000-0002-8748-6431

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — фахівець факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, ад'юнкт зі спеціальності 19.00.06 — юридична психологія, здобувач наукового ступеня доктора філософії у галузі юридичної психології. ORCID 0000-0002-6113-7778

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор, завідувачка кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія», полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-7348-4876

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, поліграфолог, заслужений юрист України. ORCID 0000-0002-6135-9952

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення Державного науково-дослідного інституту МВС України, поліграфолог, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-4962-0975

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор, проректор Міжнародного університету, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0002-9163-0555

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік (дійсний член) Академії економічних наук України, завідувач кафедри менеджменту організацій і адміністрування Дніпровського державного технічного університету. ORCID 0000-0001-8321-3199

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу, працювала тривалий час на посадах голови секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, головним експертом лабораторії криміналістичних експертиз Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» до 2016 р., стаж експертної роботи з 1978 р. ORCID 0000-0002-0166-4437

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент, підполковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-3814-4037

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, офіцер запасу СБ України. ORCID 0009-0004-5206-5065

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-6547-2621

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент, завідувачка кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0002-0384-4829

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент, керівник ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт за спеціальностями 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності» та 12.2 «Визначення вартості колісних транспортних засобів та розміру збитку, завданого власнику транспортного засобу», суб'єкт оцінки майна та майнових прав, полковник ЗСУ у відставці. ORCID 0000-0003-2394-0225

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільного та кримінального права і процесу юридичного факультету Чорноморського національного університету імені Петра Могили, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. ORCID 0000-0002-1699-1668

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук, доцент кафедри криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза. ORCID 0009-0006-3675-2548

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник Полтавського відділення Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, голова секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України з 2015 р., атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р. ORCID 0000-0002-4097-5449

Лисенко А. Б. — голова професійної громадської організації «Колегія поліграфологів України», директор Комітету з освіти правління громадської професійної організації «Міжнародна асоціація професіоналів в поліграфології» (AIPP, Мексика), експерт-аналітик 1 категорії, поліграфолог, підполковник СБУ в запасі. ORCID 0000-0002-8131-9931

Шаповалов В. О. — головний редактор журналу «Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (2016 р.), старший науковий співробітник науково-дослідного відділу (проблем психологічного вивчення особового складу) Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України (2020 р.), поліграфолог. ORCID 0009-0004-0472-6201

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник лабораторії почеркознавчих, лінгвістичних, психологічних, мистецтвознавчих досліджень Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1998 р. ORCID 0009-0007-9784-2253

Савостін О. П. — старший судовий експерт відділу почеркознавчих досліджень лабораторії криміналістичних видів досліджень Одеського науково-дослідного інституту судової експертизи Міністерства юстиції України, психолог — судовий експерт другого кваліфікаційного класу комунальної установи «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1982 р. ORCID 0009-0003-6666-0247

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент. ORCID 0009-0008-2069-1642

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика. ORCID 0009-0004-2947-9251

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0001-9733-8531

Зміст

ПЕРЕДМОВА 6

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 7

1.1. Проблемні аспекти застосування поліграфа 8

Співзасновник monobank Олег Гороховський: досвід використання поліграфа в роботі банку та практичні рекомендації щодо впровадження поліграфа в компанії 8

Грибанова М. А. **Популярно про психологію:** як рівень психоемоційного тонусу особистості впливає на причини помилок людини в житті, зокрема на виявлення неправди, і на виникнення хвороб 10

Walters S. B. **Уолтерс, відомий** американський фахівець із проведення інтерв'ю та допитів, запропонував українським поліграфологам ознайомитися з його порадами щодо проведення інтерв'ю в блозі 12

1.2. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності 14

Повна колекція - 28 типових зразків заяв, клопотань про відкладення розгляду справи у зв'язку із впровадженням карантинних обмежень та інші стандартні заяви, клопотання, які подаються до суду станом на 07 вересня 2021 14

Верховний Суд (Касаційний господарський суд). ВС КГС: ухвала про залишення без розгляду клопотання про призначення повторної судової експертизи не може бути оскаржена в апеляційному порядку окремо від рішення суду 26

Європейський суд з прав людини. Неодноразове призначення експертиз одного виду на етапі досудового розслідування свідчить про відсутність системного підходу у збиранні доказів - рішення ЄСПЛ у справі «Басюк проти України» від 5 листопада 2015 року (Заява № 51151/10) 28

Електронна бібліотека правозахисника України. Серія: Застосування рішень Європейського суду з прав людини в українському судочинстві 30

Судово-екологічна експертиза: SaveEcoBot єдиний в Україні екологічний чат-бот 41

1.3. Судова практика 43

Верховний Суд. **Огляд рішень європейського** суду з прав людини, що стосуються дітей та забезпечення їхніх найкращих інтересів 43

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 45

Міністр Кабінету міністрів Дмитро Дубілет повідомив, що у Кабміні усіх, хто відповідає за державні закупівлі, будуть періодично тестувати на детекторі брехні 45

Вартість експертогодини в 2020 році, яку необхідно враховувати при замовлянні судової експертизи 45

Міжнародний центр періодичних видань CIEPS підтвердив професійність ведення журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» та його відповідність стандартам наукових видань (мова оригіналу — російська) 45

Довідкова інформація судовому експерту: список фільмів заборонених для розповсюдження на території України (2014-2019 роки) та дозволених у прокаті (2015-2020) 46

Експерти Хмельницького відділення КНДІСЕ виступили спікерами Всеукраїнського семінару з підвищення кваліфікації адвокатів 46

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 48

EyeDetect у програмі «Факти тижня» на ICTV 48

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 50

Передмова

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Наш журнал — реферативно-науковий. Поряд з авторськими статтями, які вперше публікуються саме тут, ми подаємо реферати вже опублікованих праць: наукових статей, посібників, оглядів судової практики, офіційних документів. Реферат стисло передає зміст першоджерела; біля кожного такого матеріалу є позначка «Реферат», анотація та бібліографічний опис першої публікації. Так журнал показує, що нового з'явилося в науці й практиці, і веде читача до оригіналу.[6]

Шановні колеги! Судова експертиза — професія для тих, хто не зупиняється на першому поясненні. Номер 2020. Том 5, № 2 (26) за березень–квітень 2020 року пропонує 9 матеріалів про нормативне регулювання експертизи, поліграф і виявлення обману, правові позиції Верховного Суду.

> *Цікавий факт зі світу судової експертизи. У березні 1985 року А. Джеффріс, В. Вілсон і С. Л. Тейн описали в журналі Nature (т. 314, с. 67–73) гіперваріабельні «мінісателітні» ділянки ДНК людини. Зонд на основі тандемного повтору одночасно виявляє багато мінливих локусів і дає індивідуально-специфічний «ДНК-відбиток». У 2020 році минає 35 років від цієї події.*[7]

Почніть читання з матеріалу «Повна колекція - 28 типових зразків заяв, клопотань про відкладення розгляду справи у зв'язку із впровадженням карантинних обмежень та інші стандартні заяви, клопотання, які подаються до суду станом на 07 вересня 2021». Якщо після нього у вас з'являться власні запитання, це добрий знак: так починається науковий пошук. Пишіть до журналу — ми публікуємо дослідження науковців і практиків.

Редакція журналу

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — стислий виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію; наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

СПІВЗАСНОВНИК MONOBANK ОЛЕГ ГОРОХОВСЬКИЙ: ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА В РОБОТІ БАНКУ ТА ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛІГРАФА В КОМПАНІЇ[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Реферат. Реферат редакції журналу переказує фрагмент інтерв'ю «В чём секрет успеха Monobank?», яке вийшло 14 листопада 2019 р. у випуску Fedoriv Vlog. Співрозмовник, співзасновник monobank Олег Гороховський, колишній топменеджер ПриватБанку, частину розмови присвятив практичному досвіду використання поліграфа в банку: вхідному тестуванню кандидатів на роботу, періодичності повторних перевірок і механізму застосування отриманих результатів. За його словами, наведеними в рефераті, така практика дала змогу істотно заощадити кошти й уникнути збитків, спричинених негативними проявами людського чинника. Окремо наголошено на управлінському аспекті: у великій компанії керівник, який направляє на поліграф своїх заступників, але не має рішучості й бажання реагувати на негативний результат, зрештою зазнає збитків, яких можна було уникнути. Матеріал адресовано фахівцям із корпоративної безпеки та поліграфологам, які працюють із бізнесом, як приклад управлінського погляду на скринінгові перевірки персоналу.

Ключові слова: поліграф, скринінгові перевірки персоналу, вхідне тестування кандидатів, кадрова безпека, людський чинник, monobank, корпоративне управління.

Monobank Co-Founder Oleh Horokhovskyi on the Bank's Experience of Using the Polygraph and Practical Advice on Introducing the Polygraph in a Company

Abstract. The editorial summary covers part of the interview What Is the Secret of Monobank's Success?, released on 14 November 2019 in the Fedoriv Vlog series. Oleh Horokhovskyi, co-founder of monobank and a former top manager of PrivatBank, described how the bank uses the polygraph for pre-employment testing of job candidates, how often repeat checks are carried out and how their results are acted upon. According to the summary, this practice saved the company considerable money and helped it avoid losses caused by the human factor. He also made a managerial point: in a large company, a head who sends deputies for a polygraph check but lacks the resolve to act on a negative result will eventually incur losses that could have been prevented. The material is addressed to corporate security specialists and polygraph examiners working with business as an example of a management perspective on personnel screening.

Keywords: polygraph, personnel screening, pre-employment testing, corporate security, human factor, monobank, management.

Першоджерело: *В чём секрет успеха Monobank? : интервью с О. Гороховским. Fedoriv Vlog. 2019. 14 нояб. Реферат оприлюднено в журналі 15.03.2020.*

References

1. Spivzasnovnyk monobank Oleh Horokhovskyi: dosvid vykorystannia polihrafa v roboti banku ta praktychni rekomendatsii shchodo vprovadzhennia polihrafa v kompanii [Monobank

Co-Founder Oleh Horokhovskyi on the Bank's Experience of Using the Polygraph and Practical Advice on Introducing the Polygraph in a Company] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/1073-soosnovatel-monobank-oleg-gorokhovskij-opyt-ispolzovaniya-poligrafa-v-rabote-banka-prakticheskie-rekomendatsii (onovlena versiia vid 26.12.2020). [in Ukrainian].

ПОПУЛЯРНО ПРО ПСИХОЛОГІЮ: ЯК РІВЕНЬ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО ТОНУСУ ОСОБИСТОСТІ ВПЛИВАЄ НА ПРИЧИНИ ПОМИЛОК ЛЮДИНИ В ЖИТТІ, ЗОКРЕМА НА ВИЯВЛЕННЯ НЕПРАВДИ, І НА ВИНИКНЕННЯ ХВОРОБ[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Грибанова М. А.

Реферат. Харківська психологиня Марина Грибанова в популярній формі пояснює, як рівень психоемоційного тону особистості пов'язаний із причинами помилок людини в житті, зокрема помилок у виявленні неправди, а також із виникненням хвороб. Реферат редакції подає психоемоційні тони як послідовну шкалу станів: апатія, горе, страх, прихована ворожість, гнів, антагонізм, нудьга, консерватизм, сильний інтерес, веселощі, ентузіазм. Причину помилок М. Грибанова вбачає у формуванні хронічного психоемоційного тону, який не дає людині змоги ухвалити ефективне рішення. Керування людьми, за її поясненням, досягається тоді, коли людина перебуває в тоні, нижчому за тон того, хто намагається на неї впливати. Матеріал вміщено в рубриці «Проблемні аспекти застосування поліграфа» як популярний виклад психологічних уявлень про зв'язок емоційного стану з якістю рішень і вразливістю до чужого впливу.

Ключові слова: психоемоційний тон, емоційний стан, помилки людини, виявлення неправди, ухвалення рішень, психологічний вплив, популярна психологія.

Psychology Made Simple: How the Level of a Person's Psycho-Emotional Tone Affects Mistakes in Life, Including Lie Detection, and the Onset of Illness

Hrybanova M. A.

Abstract. The editorial summary renders a popular talk by Kharkiv psychologist Maryna Hrybanova on how the level of a person's psycho-emotional tone relates to the causes of mistakes in life, including mistakes in detecting lies, and to the onset of illness. The tones are presented as a graded scale of states: apathy, grief, fear, covert hostility, anger, antagonism, boredom, conservatism, strong interest, cheerfulness and enthusiasm. Hrybanova attributes mistakes to a chronic psycho-emotional tone that prevents a person from making effective decisions. In her account, one person gains control over another when the latter remains in a tone lower than that of the person trying to exert influence. The summary appears in the journal section on problematic aspects of polygraph use as a popular account of how emotional state is linked to decision quality and susceptibility to influence.

Keywords: psycho-emotional tone, emotional state, human error, lie detection, decision-making, psychological influence, popular psychology.

Реферат оприлюднено в журналі 22.03.2020. Відомості про першу публікацію уточнюються редакцією.

References

1. Hrybanova M. A. Populiarno pro psykholohiiu: yak riven psykhoemotsiinoho tonusu osobystosti vplyvaie na prychyny pomylok liudyny v zhytti, zokrema na vyiavlennia nepravdy, i na vynyknennia khvorob [Psychology Made Simple: How the Level of a Person's Psycho-Emotional Tone Affects Mistakes in Life, Including Lie Detection, and the Onset of Illness] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/profajling-naukovo-prik-

ladnij/1079-populyarno-o-psikhologii-zavisimost-vozniknoveniya-prichin-oshibok-cheloveka-v-zhizni-v-tom-chisle-vyyavleniya-lzhi-vozniknoveniya-boleznej-ot-urovnya-psikhoemotsional-nogo-tona-lichnosti (onovlena versiia vid 10.10.2022). [in Ukrainian].

УОЛТЕРС, ВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ФАХІВЕЦЬ ІЗ ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕРВ'Ю ТА ДОПИТІВ, ЗАПРОПОНУВАВ УКРАЇНСЬКИМ ПОЛІГРАФОЛОГАМ ОЗНАЙОМИТИСЯ З ЙОГО ПОРАДАМИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕРВ'Ю В БЛОЗІ[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Walters S. B.

Реферат. Стен Б. Уолтерс (Stan B. Walters), американський фахівець із проведення інтерв'ю та допитів, 26 березня 2020 р. надіслав до редакції журналу пропозицію для українських поліграфологів ознайомитися з його рекомендаціями щодо ефективного інтерв'ю, зважаючи на те, що багато фахівців перебувають на карантині. Реферат знайомить із блогом на сайті www.thelieguy.com, де з 12 травня 2015 р. автор розпочав цикл із 101 поради щодо інтерв'ю (допиту) і розбирає практичні ситуації, з якими стикаються детективи, слідчі, поліграфологи та інші фахівці. Згадано і його книгу «The Truth about Lying: How to Spot a Lie and Protect Yourself from Deception» (Sourcebooks, 2000), російський переклад якої вийшов 2010 р. Тематику порад редакція впорядковує хронологічно. Перший етап (травень 2015 р. – квітень 2016 р., 27 порад) охоплював уміння зберігати спокій, ведення нотаток під час інтерв'ю, міф про зоровий контакт і рухи очей як ознаки обману, роботу з розгніваними опитуваними, інтерв'ю за участю понад двох осіб, дві форми обману, різницю між переконанням і маніпуляцією, наративну тактику, доцільність запису інтерв'ю, значення мови тіла, облаштування кімнати для інтерв'ю, силу слова «тому що», особливості опитування потерпілих і свідків, три серйозні вади інтерв'ю. Із 22 січня 2020 р. публікацію відновлено порадою 28; на момент реферування оприлюднено 74 рекомендації. Вони стосуються активізації пам'яті під час допиту, мови тіла й обману, «ключів» до хибного зізнання, ефективного й етичного шаблону допиту, тактики «Так / Ні», конфіденційності, етичних прийомів переконання (зобов'язання, взаємність, дефіцит, авторитет, соціальні зв'язки), роботи з емоціями заперечення, депресії, гніву та прийняття, а також п'яти основних особливостей невербальної й вербальної поведінки. Матеріал доповнено фотографіями, що відображають практику допитів у США, і посиланнями на попередній вебінар С. Б. Уолтерса про кінесичне інтерв'ю. Для поліграфологів і слідчих реферат слугує путівником практичними порадами з техніки інтерв'ю.

Ключові слова: Стен Б. Уолтерс, інтерв'ю, допит, виявлення обману, мова тіла, вербальна поведінка, хибне зізнання, етичне переконання, поліграфолог, кінесичне інтерв'ю.

Walters, a Renowned American Interview and Interrogation Specialist, Invites Ukrainian Polygraph Examiners to Read His Interviewing Tips in His Blog

Walters S. B.

Abstract. Stan B. Walters, an American specialist in interviewing and interrogation, contacted the journal on 26 March 2020 and invited Ukrainian polygraph examiners, many of whom were working under quarantine restrictions, to study his recommendations on effective interviewing. The summary introduces his blog at thelieguy.com, where since 12 May 2015 he has been publishing a series of 101 interview and interrogation tips and analysing practical situations faced by detectives, investigators, polygraph examiners and others. His book The Truth about Lying: How to Spot a Lie and Protect Yourself from Deception (Sourcebooks, 2000) and its 2010 Russian translation are also mentioned. The

editors arrange the tips chronologically. The first 27 tips (May 2015 to April 2016) cover staying calm, note-taking, the myth of eye contact and eye movements as deception cues, angry subjects, interviews with more than two people present, two forms of deception, persuasion versus manipulation, narrative interviewing, recording, body language, interview room design, the word because, interviewing victims and witnesses, and three serious interview flaws. Walters resumed the series on 22 January 2020; by the time of the summary 74 tips had appeared, dealing with memory activation, body language and deception, false confessions, an ethical interrogation template, yes/no tactics, confidentiality, ethical persuasion (commitment, reciprocity, scarcity, authority, social ties), denial, depression, anger and acceptance, and five main features of non-verbal and verbal behaviour. Photographs of interrogation practice in the United States and links to his webinar on kinesic interviewing complete a practical guide for examiners and investigators.

Keywords: Stan B. Walters, investigative interviewing, interrogation, deception detection, body language, verbal behaviour, false confession, ethical persuasion, polygraph examiner, kinesic interview.

Першоджерело: *Walters S. B. [Блог на сайті www.thelieguy.com].*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 26.03.2020.*

References

1. Walters S. B. Uolters, vidomyi amerykanskyi fakhivets iz provedennia interviu ta dopytiv, zaproponuvav ukrainskym polihrafoloham oznaiomytysia z yoho poradamy shchodo provedennia interviu v blozi [Walters, a Renowned American Interview and Interrogation Specialist, Invites Ukrainian Polygraph Examiners to Read His Interviewing Tips in His Blog] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/beskontaktnaya-diagnostika-lzhi/1082-sten-b-uolters-izvestnyj-amerikanskij-spetsialist-po-provedeniyu-intervyu-i-doprosov-daet-sovety-po-provedeniyu-intervyu-v-svoem-bloge (onovlena versiia vid 27.03.2020). [in Ukrainian].

2. Walters S. B. [Bloh na saiti www.thelieguy.com] [Blog on the Website www.thelieguy.com]. URL: http://www.thelieguy.com (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПОВНА КОЛЕКЦІЯ - 28 ТИПОВИХ ЗРАЗКІВ ЗАЯВ, КЛОПОТАНЬ ПРО ВІДКЛАДЕННЯ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ВПРОВАДЖЕННЯМ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ ТА ІНШІ СТАНДАРТНІ ЗАЯВИ, КЛОПОТАННЯ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДО СУДУ СТАНОМ НА 07 ВЕРЕСНЯ 2021[1]

Анотація. Зібрання зразків процесуальних документів, яке редакція журналу почала формувати 20 березня 2020 р. і доповнювала до 7 вересня 2021 р., стало практичною відповіддю на запровадження в Україні карантину через поширення COVID-19. Вступна частина нагадує про постанову Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211, карантинні заходи з 12.03.2020, закони від 17.03.2020 № 530-IX і № 531-IX, заклики судів до учасників процесу утримуватися від особистої участі в засіданнях і наказ ДСА України від 08.04.2020 № 169, яким затверджено Порядок роботи з технічними засобами відеоконференцзв'язку за участі сторін поза межами приміщення суду. Відкриває матеріал повідомлення про зразок клопотання про відкладення розгляду справи у зв'язку з карантином, оприлюднений 16.03.2020 Новоушицьким районним судом Хмельницької області. Перший розділ містить 28 типових заяв і клопотань для цивільного, господарського та адміністративного судочинства за матеріалами порталу «Судова влада України» і Шостого апеляційного адміністративного суду: про участь у засіданні в режимі відеоконференції (додаток 2 до згаданого Порядку), відвід судді, відкладення розгляду, відмову від позову, відстрочення чи розстрочення судових витрат, ознайомлення з матеріалами справи, видачу копії технічного запису, забезпечення доступу до засідання особам з інвалідністю, отримання судової повістки електронною поштою, а також форму запиту на публічну інформацію. Другий розділ відсилає до 56 зразків Національної асоціації адвокатів України для кримінального провадження, серед яких клопотання в порядку ст. 89 КПК України про визнання доказів недопустимими, про доручення проведення судової експертизи, про визнання висновку експерта недопустимим доказом, заперечення щодо запобіжних заходів, скарги на бездіяльність слідчого, апеляційні й касаційні документи. Завершують матеріал рекомендації ДСА України від 19.03.2020 щодо протидії поширенню інфекції в судах: скасування особистих прийомів, розгляд справ у письмовому провадженні чи в режимі відеоконференції, дистанційне подання документів, термометрія на вході. Збірник розрахований на адвокатів, учасників справ і судових експертів, яким потрібні готові процесуальні форми.

Ключові слова: зразки процесуальних документів, клопотання про відкладення розгляду справи, карантин COVID-19, відеоконференція, Державна судова адміністрація України, кримінальне провадження, висновок експерта, недопустимість доказів, доступ до правосуддя.

A Complete Collection of 28 Standard Templates of Applications and Motions to Adjourn Hearings Due to Quarantine Restrictions and Other Standard Court Filings (as of 7 September 2021)

Abstract. This collection of procedural templates, started by the journal's editors on 20 March 2020 and updated until 7 September 2021, responds to the introduction of COVID-19 quarantine in

Ukraine. The introduction recalls Cabinet of Ministers Resolution No. 211 of 11 March 2020, Laws No. 530-IX and No. 531-IX of 17 March 2020, courts' appeals to litigants to avoid attending hearings in person, and Order No. 169 of the State Judicial Administration of 8 April 2020 approving the procedure for joining hearings by videoconference from outside court premises. The material opens with a template motion to adjourn a hearing because of quarantine, published by the Novoushytsia District Court of Khmelnytskyi Region on 16 March 2020. Part One offers 28 standard applications and motions for civil, commercial and administrative proceedings, drawn from the Judiciary of Ukraine portal and the Sixth Administrative Court of Appeal: participation by videoconference, recusal of a judge, adjournment, withdrawal of a claim, deferral or reduction of court fees, access to case files, copies of hearing recordings, access for persons with disabilities, e-mail summons and requests for public information. Part Two refers to 56 templates of the Ukrainian National Bar Association for criminal proceedings, including motions to exclude evidence under Article 89 of the Criminal Procedure Code, to commission a forensic examination or to declare an expert opinion inadmissible, objections to preventive measures, complaints against investigators and appeal and cassation documents. The collection ends with recommendations of the State Judicial Administration of 19 March 2020 on preventing infection in courts. It serves lawyers, litigants and forensic experts who need ready-made procedural forms.

Keywords: procedural templates, motion to adjourn, COVID-19 quarantine, videoconference hearings, State Judicial Administration of Ukraine, criminal proceedings, expert opinion, inadmissible evidence, access to justice.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 20.03.2020.*

Повний текст

Судові установи звертаються до усіх відвідувачів суду та учасників судових процесів, утриматися від участі у судових засіданнях, якщо слухання не передбачають обов'язкової присутності учасників сторін, брати участь у судових засіданнях у режимі відеоконференції. А також утриматися від відвідин суду за наявності ознак будь-якого респіраторного, вірусного захворювання (слабкість, кашель, задуха, утруднення дихання, тощо).

Наказом Державної судової адміністрації України від 08.04.2020 № 169 було затверджено Порядок роботи з технічними засобами відеоконференцзв'язку під час судового засідання в адміністративному, цивільному та господарському процесах за участі сторін поза межами приміщення суду.

Клопотання, заяви пронумеровані для зручності використання!!!

РОЗДІЛ 1. Колекція - 28 типових зразків заяв, клопотань про відкладення розгляду справи у зв'язку із впровадженням карантинних обмежень та інші стандартні заяви, клопотання, які подаються до суду станом на 07 вересня 2021

Затверджений **1.1) ЗРАЗОК Заяви про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду** (Додаток 2 до Порядку роботи з технічними засобами відеоконференцзв'язку під час судового засідання у адміністративному, цивільному та господарському процесах за участі сторін поза межами приміщення суду).

Ще одним з варіантів розгляду справ у судах - **1.2) Заразок клопотання та заяви про розгляд справи без участі сторін за заявою**.

1. Типові зразки заяв, які подаються до суду за інформацією Судової влади України, Шостого апеляційного адміністративного суду.

1.3) Заява про участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції поза межами приміщення суду (додаток 2)

1.4) Заява про видачу виконавчого листа

1.5) Заява про відвід судді

1.6) Заява про відкладення розгляду справи

1.7) Заява про відмову від позову

1.8) Заява про відстрочення, розстрочення сплати судових витрат, зменшення розміру судових витрат (звільнення від їх сплати)

1.9) Заява про ознайомлення з матеріалами справи

1.10) Заява про розгляд справи без участі

1.11) Заява про відтворення та копіювання технічного запису судового засідання

1.12) Заява про проведення судового засідання в режимі відеоконференції

1.13) Заява про видачу рішення суду

1.14) Заява про підтвердження відсутності в провадженні суду позовної заяви, по якій сплачено судовий збір

1.15) Заява про надіслання копії судового рішення поштою

1.16) Заява про видачу подання на повернення помилково або надміру зарахованих до бюджету зборів, платежів та інших доходів бюджету

1.17) Заява про забезпечення доступу в судове засідання особам з інвалідністю

1.18) Заява про розгляд справи в судовому засіданні

1.19) Заява про розгляд справи в порядку письмового провадження

1.20) Заява про відкликання апеляційної скарги

1.21) Заява про видачу в електронному вигляді копії технічного запису судового засідання

1.22) Заява про відмову від апеляційної скарги

1.23) Клопотання про продовження строків для усунення недоліків апеляційної скарги

1.24) Клопотання на дозвіл фотозйомки, відео- та аудіозапису у відкритому судовому засіданні

1.25) Клопотання про відкладення розгляду справи

1.26) Заява про розгляд справи за відсутності сторони

1.27) Форма письмового запиту про надання публічної інформації

1.28) Заява про отримання судової повістки на електронну пошту

Для информации: Судебно-психологической экспертизой определяется, обосновывается и подтверждается размер компенсации моральных страданий (морального вреда)

В кримінальному і цивільному процесах здійснюється проведення певних актуальних напрямів судово-психологічної експертизи: довідкова інформація

РОЗДІЛ 2. Заразки процесуальних документів, які подаються в рамках кримінального провадження на етапі досудового розслідування, розгляду кримінальної справи у суді І інстанції, суду апеляційної інстанції, суду касаційної інстанції, забезпечення кримінального провадження

Заразки процесуальних документів, які подаються в рамках кримінального провадження на етапі досудового розслідування, розгляду кримінальної справи у суді І інстанції, суду апеляційної інстанції, суду касаційної інстанції, забезпечення кримінального провадження, які підготовлені Національною асоціацією адвокатів України - https://unba.org.ua/zrazky-procesualnyh-dokumentiv Для підвищення надійності зберігання наведеної роботи в мережі Інтернет на випадок її знищення або втрати та можливості безперешкодного ознайомлення з оригінальним текстом в будь-який час, наводиться резервний URL-доступ забезпечений online-журналом: https://expertize-journal.org.ua/attachments/article/1076/%D0%97%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%20%D0%B2%20%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD.zip

Перелік процесуальних документів в архіві: https://expertize-journal.org.ua/attachments/article/1076/%D0%97%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%20%D0%B2%20%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BC%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD.zip

2.1) Заява про ознайомлення з матеріалами справи

2.2) Заява про неможливість участі у судовому засіданні

2.3) Запит до СІЗО про стан підвартного

2.4) Клопотання в порядку ст. 206 КПК України

2.5) Заява про видачу ухвали

2.6) Клопотання про застосування технічних засобів фіксування

2.7) Заява про видачу копії технічного запису судового засідання

2.8) Клопотання про об'єднання кримінальних проваджень та визначення підсудності

2.9) Заперечення на клопотання про звернення застави в дохід держави

2.10) Заперечення на клопотання про відсторонення від посади

2.11) Заперечення на клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді застави

2.12) Заява про бажання взяти особу на поруки

2.13) Клопотання про повернення застави

2.14) Клопотання про скасування відсторонення від посади

2.15) Клопотання про зміну запобіжного заходу

2.16) Клопотання про зміну запобіжного заходу через тривалість

2.17) Заява про кримінальне правопорушення працівником

2.18) Клопотання про ознайомлення з матеріалами провадження

2.19) Клопотання про проведення слідчих дій

2.20) Клопотання про об'єднання матеріалів досудового розслідування

2.21) Вимога про повернення вилученого майна

2.22) Скарга на бездіяльність слідчого

2.23) Письмові пояснення

2.24) Клопотання про закриття кримінального провадження

2.25) Скарга на прийняття рішення про завершення досудового розслідування

2.26) Скарга на постанову слідчого про закриття кримінального провадження

2.27) Доповідна записка прокурора на неналежне розслідування

2.28) Клопотання про виділення матеріалів кримінального провадження

2.29) Заява про примирення

2.30) Клопотання про примирення

2.31) Клопотання в порядку ст. 89 КПК України про визнання доказів недопустимими

2.32) Клопотання про доручення проведення судової експертизи

2.33) Клопотання про здійснення судового виклику осіб для допиту

2.34) Позовна заява про відшкодування майнової та моральної шкоди, отриманої внаслідок кримінального правопорушення в порядку ст. 61 КПК України

2.35) Заперечення на клопотання прокурора про долучення доказів

2.36) Зауваження на журнал судового засідання

2.37) Клопотання про закритий судовий розгляд

2.38) Клопотання про здійснення кримінального провадження судом присяжних

2.39) Клопотання про зупинення провадження у зв'язку із тяжкою хворобою обвинуваченого

2.40) Письмові пояснення до судових дебатів

2.41) Клопотання про закритий судовий розгляд

2.42) Зауваження на журнал судового засідання

2.43) Клопотання про здійснення кримінального провадження судом присяжних

2.44) Клопотання про зупинення провадження у зв'язку із тяжкою хворобою обвинуваченого

2.45) Заперечення на клопотання прокурора про долучення доказів

2.46) Клопотання про дослідження речових доказів в суді

2.47) Письмові пояснення до судових дебатів

2.48) Клопотання про визнання висновку експерта недопустимим доказом

2.49) Клопотання про визнання речових доказів не допустимими

2.50) Апеляційна скарга на ухвалу слідчого судді про повернення подання

2.51) Апеляційна скарга на міру покарання

2.52) Заперечення на апеляційну скаргу

2.53) Апеляція на заміну іспитового строку

2.54) Касаційна скарга - новий розгляд

2.55) Поновлення строків на касацію

2.56) Супровідний документ про виправлення недоліків

Державна судова адміністрація України (ДСА України) відпрацювала комплексні рекомендації щодо недопущення розповсюдження інфекційних захворювань у судових установах, які оприлюднила 19 березня 2020 в 17:15. А саме:

?!!В умовах небезпечної епідеміологічної ситуації суди та органи системи правосуддя - у зоні ризику, оскільки саме судові установи відвідує значна кількість населення,- ДСА України оприлюднила перелік заходів, застосованих у судових установах з метою протидії поширенню вірусу:

❌скасовано прийоми громадян;

?забезпечено розгляд більшості судових справ у порядку письмового провадження (де це допускається процесуальними нормами), або у режимі відеоконференцзв'язку;

?надана можливість подавати документи завчасно та дистанційно, через електронну чи звичайну пошту;

?надана можливість ознайомлення з матеріалами судових справ на підставі відповідних заяв/клопотань на електронну пошту;

?організована видача копій процесуальних документів та будь-якої інформації на е-мейл;

??♂на вході до судів співробітники Служби судової охорони, які працюють в захисних масках і рукавичках, проводять дистанційну термометрію та візуальний огляд, обмежують допуск особам з ознаками респіраторних захворювань;

?судовим установам рекомендовано використовувати медичні маски, медичні респіратори та захисні окуляри;

?забезпечено інформування працівників та відвідувачів про заходи профілактики і реагування на хворобу;

?♂обмежено проведення масових заходів та відряджень;

?♂посилено заходи санітарного контролю;

у деяких судах у залах судових засідань та службових приміщеннях використовуються бактеріальні опромінювачі - рециркулятори для дезінфекції повітря.

Традиційно, нагадуємо користувачам журналу, що науковий журнал запроваджує надання послуг **«Консультація»: запит на проведення судово-психологічної експертизи за різними підставами, у тому числі із застосуванням поліграфа** на замовлення зацікавлених осіб, суду, правоохоронних органів згідно процесуальних кодексів. - URL: http://expertize-journal.org.ua/konsultacia **Телефон для термінового дзвінка судовому експерту:** +38 093 476 72 60 (Viber, Telegram, Whatsapp).

Звертаємо увагу, організація проведення професійних консультацій всім зацікавленим, здійснюється членом Президії Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, головним редактором журналу, атестованим судовим експертом психологом (поліграфологом), кандидатом психологічних наук, доцентом Назаровим Олегом Анатолійовичем.

Офіційній Інтернет-сайт судового експерта психолога (поліграфолога) Назарова О.А. (свідоцтво Міністерства юстиції України від 09.07.2020 №2035) - https://expertisekyivua.com/ukr

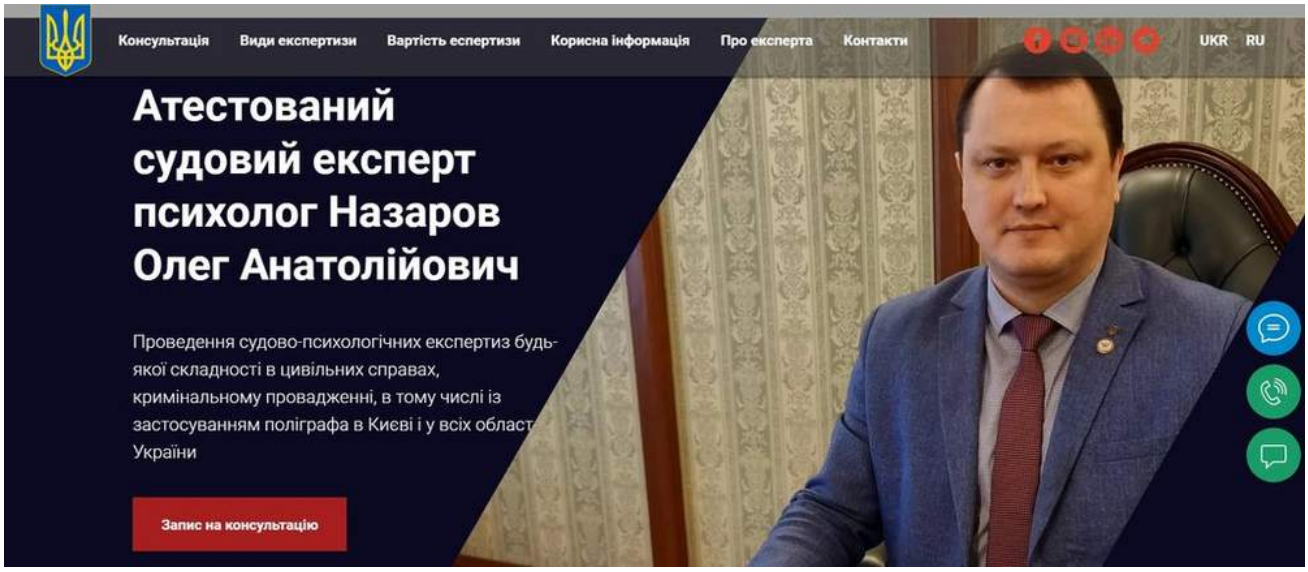

Офіційний Інтернет-сайт тестувань на поліграфі в Україні за міжнародними стандартами (EyeDetect, Converus Inc., USA): https://expert-nazarov.com

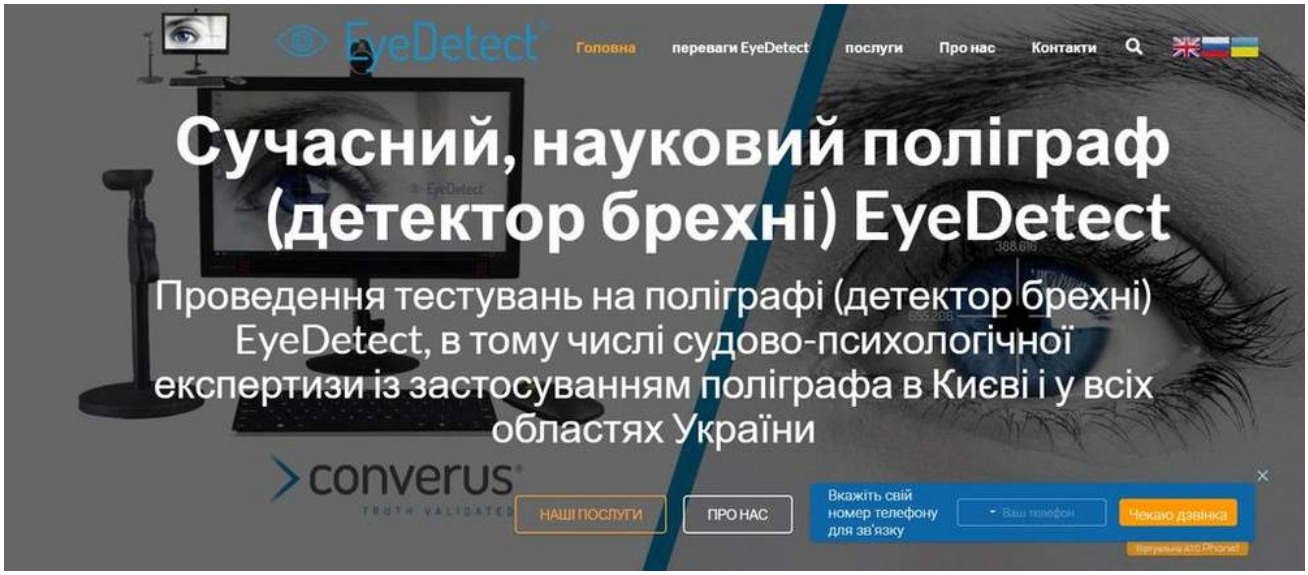

Продаж портативного обладнання для поліграфа **Mobi підлокітники Polygraph в Україні (Схвалено президентом Міжнародного співтовариства поліграфологів, ISOPE, США):** https://sites.google.com/view/mobiarmrestspolygraph

Надання послуг щодо розробки та проведення групових тренінгових занять за різними напрямами судово-психологічної експертизи в сучасному судочинстві, у тому числі із застосуванням поліграфа - https://expertize-journal.org.ua/vsi-ogoloshennya/3162-nadannya-poslug-shchodo-rozrobki-ta-provedennya-grupovikh-treningovikh-zanyat-za-riznimi-napryamami-sudovo-psikhologichnoji-ekspertizi-v-suchasnomu-sudochinstvi

Незалежній не державній професійній атестованій судово-психологічній експертизі в Україні бути: історія однієї перемоги або про можливість призначення першої недержавної професійної атестованої судово-психологічної еспертизи з 09 липня 2020 року - https://expertize-journal.org.ua/all-news/2325-nezalezhnij-ne-derzhavnij-profesijnij-atestovanij-sudovo-psikhologichnij-ekspertizi-v-ukrajini-buti-istoriya-odnieji-peremogi

Електронна бібліотека судді, адвоката, психолога, батьків: «Допит, опитування дитини в суді». Методичні рекомендації, нормативні документи, постанови Верховного Суду - https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5139-elektronna-biblioteka-suddi-advokata-pskhologa-batkiv-dopit-opituvannya-ditini-v-sudi-metodichni-rekomendatsiji-normativni-dokumenti-postanovi-verkhovnogo-sudu

Огляд змін до законодавства України: процесуальний статус спеціаліста у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки з 1 липня 2020 року - https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/2271-noveli-zakonodavstva-ukrajini-protsesualnij-status-spetsialista-u-kriminalnikh-provadzhennyakh-pro-kriminalni-prostupki-z-1-lipnya-2020-roku

Електронна бібліотека правозахисника України. Серія: Застосування рішень Європейського суду з прав людини в українському судочинстві - https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1088-biblioteka-navchalnikh-posibnikiv-shchodo-zastosuvannya-rishen-evropejskogo-sudu-z-prav-lyudini-v-ukrajini

Електронна бібліотека судді України: квітень 2020 року (більше 70 книг) - https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/786-elektronnaya-biblioteka-suddi-ukrajini-stanom-na-sichen-2018-roku-bilshe-30-knig

Колекція зразків клопотань про відкладення розгляду справи у зв'язку із впровадженням карантину та типові зразки заяв, які подаються до суду станом на 20 березня 2020 та оголошення ДСА України від 19 березня 2020 - https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-tipovi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu

Найактуальніша (з оновленням щодня) інформація щодо поширення коронавірусної інфекції 2019-NCOV у світі і в Україні зокрема в теперішньому часі з відповідями на основні запитання про COVID-1айактуальніша (з оновленням щодня) інформація щодо поширення коронавірусної інфекції 2019-NCOV у світі і в Україні зокрема в теперішньому часі з відповідями на основні запитання про COVID-19

References

1. Povna kolektsiia - 28 typovykh zrazkiv zaiav, klopotan pro vidkladennia rozghliadu spravy u zviazku iz vprovadzhenniam karantynnykh obmezhen ta inshi standartni zaiavy, klopotannia, yaki podaiutsia do sudu stanom na 07 veresnia 2021 [A Complete Collection of 28 Standard Templates of Applications and Motions to Adjourn Hearings Due to Quarantine Restrictions and Other Standard Court Filings (as of 7 September 2021)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-tipovi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (onovlena versiia vid 04.10.2021). [in Ukrainian].

ВС КГС: УХВАЛА ПРО ЗАЛИШЕННЯ БЕЗ РОЗГЛЯДУ КЛОПОТАННЯ ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ПОВТОРНОЇ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НЕ МОЖЕ БУТИ ОСКАРЖЕНА В АПЕЛЯЦІЙНОМУ ПОРЯДКУ ОКРЕМО ВІД РІШЕННЯ СУДУ[1]

Верховний Суд (Касаційний господарський суд)

Реферат. Касаційний господарський суд у складі Верховного Суду в постанові від 11.09.2018 у справі № 916/1461/16 розглянув питання, чи можна окремо від рішення суду оскаржити ухвалу місцевого господарського суду про залишення без розгляду клопотання про призначення повторної судової експертизи. Саме таку проміжну ухвалу було предметом апеляційного оскарження, а апеляційний господарський суд дійшов висновку, що вона не належить до ухвал, які оскаржуються окремо. Аналізуючи ст. 255 ГПК України, ВС КГС виходив з того, що перелік ухвал, які підлягають апеляційному оскарженню окремо від рішення, є вичерпним, а системне тлумачення цієї статті свідчить: законодавець свідомо розмежував випадки, коли оскаржується лише конкретна процесуальна дія, і випадки, коли оскаржити можна як саму дію, так і відмову в її вчиненні. Ухвали про залишення без розгляду клопотання про повторну експертизу в переліку немає, тож висновок апеляційного суду визнано правомірним. Суд наголосив, що такі процесуальні обмеження встановлено задля ефективного здійснення правосуддя. Вони не позбавляють сторони доступу до суду апеляційної інстанції і не ускладнюють його настільки, щоб зашкодити самій суті цього права, адже право на оскарження проміжних ухвал не скасовується, а лише відтерміновується до ухвалення остаточного рішення у справі. Посилаючись на рішення ЄСПЛ у справах «Пелевін проти України» (20.05.2010), «Мушта проти України» (18.11.2010) та «Наталія Михайленко проти України» (30.05.2013), ВС КГС нагадав, що право на доступ до суду не є абсолютним: воно за своєю природою потребує державного регулювання, зокрема щодо умов прийнятності скарг, і таке регулювання може змінюватися в часі та місці відповідно до потреб і ресурсів суспільства та окремих осіб. Для учасників господарського процесу і судових експертів позиція має практичне значення: незгоду з тим, що клопотання про повторну експертизу не розглянуто, слід обґрунтовувати в апеляційній скарзі на рішення по суті. Реферат підготовлено за повідомленням, поширеним на порталі «Судова влада України».

Ключові слова: повторна судова експертиза, клопотання про призначення експертизи, ухвала суду першої інстанції, апеляційне оскарження, стаття 255 ГПК України, право на доступ до суду, Касаційний господарський суд, практика ЄСПЛ.

Supreme Court (Commercial Cassation Court): A Ruling Leaving a Motion for a Repeat Forensic Examination Without Consideration Cannot Be Appealed Separately from the Judgment

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi hospodarskyi sud).

Abstract. In its resolution of 11 September 2018 in case No. 916/1461/16, the Commercial Cassation Court within the Supreme Court of Ukraine considered whether a local commercial court's ruling leaving without consideration a motion for a repeat forensic examination can be appealed separately from the final judgment. The appellate court had found that such a ruling is not among the interlocutory rulings open to separate appeal, and the Supreme Court agreed. Interpreting Article 255 of the Commercial Procedure Code of Ukraine, the Court held that the list of rulings subject to separate appeal is exhaustive and that the legislator deliberately distinguished cases where only a specific proced-

ural act may be challenged from those where both the act and a refusal to perform it are appealable. A ruling that leaves a motion for a repeat examination unconsidered is not on that list. The Court reasoned that these limits serve the efficient administration of justice and do not impair the very essence of the right of access to an appellate court, since the parties keep the right to contest interlocutory rulings; that right is merely postponed until the final decision. Citing the European Court of Human Rights in Pelevin v. Ukraine (2010), Mushta v. Ukraine (2010) and Nataliya Mikhaylenko v. Ukraine (2013), the Court recalled that the right of access to a court is not absolute and may be regulated by the state, including conditions of admissibility, in line with the needs and resources of society and individuals. For parties and forensic experts the practical lesson is that objections concerning an unconsidered motion for a repeat examination must be raised in an appeal against the judgment on the merits.

Keywords: repeat forensic examination, motion for examination, interlocutory ruling, appeal, Commercial Procedure Code of Ukraine, right of access to a court, Commercial Cassation Court, European Court of Human Rights.

Першоджерело: *Постанова Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 11.09.2018 у справі № 916/1461/16.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 31.03.2020.*

References

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi hospodarskyi sud). VS KHS: ukhvala pro zalyshennia bez rozghliadu klopotannia pro pryznachennia povtornoi sudovoi ekspertyzy ne mozhe buty oskarzhena v apeliatsiinomu poriadku okremo vid rishennia sudu [Supreme Court (Commercial Cassation Court): A Ruling Leaving a Motion for a Repeat Forensic Examination Without Consideration Cannot Be Appealed Separately from the Judgment] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1084-vs-kgs-ukhvala-pro-zalishennya-bez-rozglyadu-klopotannya-pro-priznachennya-povtornoji-sudovoji-ekspertizi-ne-mozhe-buti-oskarzhena-v-apelyatsijnomu-poryadku-okremo-vid-rishennya-sudu (onovlena versiia vid 31.03.2020). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho hospodarskoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 11.09.2018 u spravi № 916/1461/16 [Ruling of the Commercial Cassation Court Within the Supreme Court of 11.09.2018 in Case No. 916/1461/16]. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76385313 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

НЕОДНОРАЗОВЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ ОДНОГО ВИДУ НА ЕТАПІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ СВІДЧИТЬ ПРО ВІДСУТНІСТЬ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ У ЗБИРАННІ ДОКАЗІВ - РІШЕННЯ ЄСПЛ У СПРАВІ «БАСЮК ПРОТИ УКРАЇНИ» ВІД 5 ЛИСТОПАДА 2015 РОКУ (ЗАЯВА № 51151/10)[1]

Європейський суд з прав людини

Реферат. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Басюк проти України» від 5 листопада 2015 року (заява № 51151/10; остаточне з 05.02.2016) стосується розслідування дорожньо-транспортної пригоди, під час якої на пішохідному переході було збито доньку та онуку заявника. Донька згодом померла, і, за висновками судово-медичної експертизи, причиною смерті стали отримані травми. Після неодноразових скарг заявника до органів внутрішніх справ провадження відкрили майже через три роки, а заявника визнали потерпілим; упродовж наступних трьох років експертизи проводили неодноразово, а справу кілька разів закривали й поновлювали за рішенням прокурора. Коли набрав чинності Кримінальний процесуальний кодекс України, експертизи провели повторно й знову допитали свідків. Автотехнічна експертиза дійшла висновку, що водій не мав змоги уникнути зіткнення. ЄСПЛ нагадав, що стаття 2 Конвенції зобов'язує державу підтримувати ефективну й незалежну судову систему, здатну забезпечити відшкодування в разі смерті чи тяжких тілесних ушкоджень; якщо шкоду заподіяно з необережності й без обтяжувальних обставин, достатнім може бути й цивільно-правовий захист. Однак відшкодування матеріальної та моральної шкоди, яке заявник отримав за приватним договором, не звільняло органи влади від обов'язку встановити обставини смерті та винну особу, а неподання цивільного позову в кримінальній справі від заявника не залежало, бо до складання обвинувального акта цивільного відповідача не було визначено. Зважаючи на те, що досудове розслідування тривало понад вісім років і на момент звернення до ЄСПЛ не було завершене, Суд констатував порушення процесуального аспекту статті 2 Конвенції. У заголовку матеріалу редакція журналу розцінює неодноразове призначення експертиз одного виду як ознаку відсутності системного підходу до збирання доказів. Реферат доповнено довідкою про обов'язковість застосування практики ЄСПЛ судами України (ст. 9 Конституції України, ст. 17 Закону «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» та інші норми) і переліком рішень щодо судової експертизи: «Олейнікова проти України», «Аль Файєд проти Франції», «Федіна проти України», «Цєхоньська проти Польщі», «Антонов проти України». Для слідчих, прокурорів і судових експертів рішення є застереженням: багаторазові повторні експертизи без продуманої стратегії доказування затягують розслідування і створюють ризик визнання його неефективним.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, Басюк проти України, стаття 2 Конвенції, право на життя, ефективне розслідування, процесуальний обов'язок держави, дорожньо-транспортна пригода, повторна експертиза, автотехнічна експертиза, судово-медична експертиза, досудове розслідування, відшкодування шкоди.

Repeated Appointment of Expert Examinations of the Same Type at the Pre-Trial Investigation Stage Indicates the Absence of a Systematic Approach to Evidence Gathering: ECtHR Judgment in Basyuk V. Ukraine of 5 November 2015 (Application No. 51151/10)

Yevropeiskyi sud z prav liudyny.

Abstract. The European Court of Human Rights judgment in Basyuk v. Ukraine (5 November 2015, application no. 51151/10, final on 5 February 2016) concerns the investigation of a road traffic accident in which the applicant's daughter and granddaughter were hit at a pedestrian crossing; according to the forensic medical findings, the daughter later died of her injuries. Criminal proceedings were opened almost three years after the applicant's repeated complaints to the police. Over the next three years expert examinations were ordered several times and the case was repeatedly closed and reopened by the prosecutor; after the Criminal Procedure Code of Ukraine came into force, the examinations were repeated and witnesses questioned again. A road traffic (automotive) examination concluded that the driver could not have avoided the collision. The Court reiterated that Article 2 of the Convention requires an effective and independent judicial system capable of providing redress, and that in cases of negligence civil-law remedies may suffice. Compensation received by the applicant under a private agreement, however, did not release the authorities from their duty to establish the circumstances of the death and the person responsible, and his failure to lodge a civil claim in the criminal case was beyond his control. Since the investigation had lasted more than eight years and was still pending when the application was lodged, the Court found a violation of the procedural limb of Article 2. The journal's commentary treats the repeated ordering of examinations of the same type as evidence of an unsystematic approach to collecting evidence. The digest also explains the binding force of the Court's case law for Ukrainian courts and lists related judgments on forensic expertise, offering investigators, prosecutors and forensic experts a practical warning against protracted, poorly planned expert work.

Keywords: European Court of Human Rights, Basyuk v. Ukraine, Article 2 of the Convention, right to life, effective investigation, procedural obligation, road traffic accident, repeated expert examination, forensic medical examination, pre-trial investigation, compensation.

Першоджерело: *Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Басюк проти України» від 5 листопада 2015 р. (заява № 51151/10). Реферат оприлюднено в журналі 06.04.2020.*

References

1. Yevropeiskyi sud z prav liudyny. Neodnorazove pryznachennia ekspertyz odnoho vydu na etapi dosudovoho rozsliduvannia svidchyt pro vidsutnist systemnoho pidkhodu u zbyranni dokaziv - rishennia YESPL u spravi "Basiuk proty Ukrainy" vid 5 lystopada 2015 roku (Zaiava № 51151/10) [Repeated Appointment of Expert Examinations of the Same Type at the Pre-Trial Investigation Stage Indicates the Absence of a Systematic Approach to Evidence Gathering: ECtHR Judgment in Basyuk V. Ukraine of 5 November 2015 (Application No. 51151/10)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1087-neodnorazove-priznachennya-ekspertiz-odnogo-vidu-na-etapi-dosudovogo-rozsliduvannya-svidchit-pro-vidsutnist-sistemnogo-pidkhodu-u-zbiranni-dokaziv-rishennya-espl-u-spravi-basyuk-proti-ukrajini-vid-5-listopada-2015-roku-zayava-51151-11 (onovlena versiia vid 06.05.2020). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННА БІБЛІОТЕКА ПРАВОЗАХИСНИКА УКРАЇНИ. СЕРІЯ: ЗАСТОСУВАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ[1]

Анотація. Каталог електронної бібліотеки правозахисника України (серія «Застосування рішень Європейського суду з прав людини в українському судочинстві») уклав О. А. Назаров як додаток до журналу (Київ : Видавець Назаров О. А., 2020, 10 с.). Потребу в такому зібранні обґрунтовано ст. 9 Конституції України, ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України», ст. 10 ЦПК України та ст. 17 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини», за якою суди застосовують Конвенцію і практику ЄСПЛ як джерело права. Матеріали поділено на два розділи. Перший, «Судова практика в Україні. Європейський суд з прав людини», налічує 27 позицій: систематизований дайджест рішень щодо ст. 5 Конвенції А. П. Бущенка (Харківська правозахисна група, 2008), посібники Ради Європи та ЄСПЛ зі ст. 4, 5, 6 (цивільний і кримінальний аспекти), 7, 9, 15 Конвенції та статей протоколів № 1 і № 4, практичний посібник щодо прийнятності заяв, збірники перекладів рішень за ст. 3 Конвенції за редакцією В. Г. Буткевича, збірники правових позицій Верховного Суду та ЄСПЛ у трудових спорах і щодо захисту права власності, матеріали круглого столу в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ (2017), аналітичний документ Лабораторії законодавчих ініціатив, книгу Дж. Макбрайда «Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес», ресурс «Практика ЄСПЛ. Український аспект», а також відеозаписи конференції Верховного Суду «Єдність судової практики» (2019) і вебінару про застосування практики ЄСПЛ у кримінальному судочинстві (2020). Другий розділ (11 позицій) присвячено порядку звернення до ЄСПЛ: брошури проєкту USAID «Справедливе правосуддя» та Р. О. Куйбіди й Т. В. Рудої, навчально-методичний посібник І. В. Карамана та В. В. Козіної, формуляр заяви з інструкцією, схема розгляду заяви, 288 тестових питань щодо Конвенції, навчальні відео EdEra. Більшість позицій супроводжено анотаціями та резервними посиланнями. Каталог стане в пригоді суддям, адвокатам, правозахисникам і судовим експертам, які обґрунтовують свої позиції практикою ЄСПЛ.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, практика ЄСПЛ як джерело права, електронна бібліотека, каталог, право на справедливий суд, звернення до ЄСПЛ, прийнятність заяв, правозахисна діяльність.

Electronic Library of the Ukrainian Human Rights Defender. Series: Application of Judgments of the European Court of Human Rights in Ukrainian Judicial Proceedings

Abstract. The catalogue compiled by O. A. Nazarov (Kyiv: Publisher Nazarov O. A., 2020, 10 pp.) as a supplement to the journal describes an electronic library for human rights defenders on applying judgments of the European Court of Human Rights in Ukrainian proceedings. Its rationale rests on Article 9 of the Constitution of Ukraine, Article 19 of the Law on International Treaties of Ukraine, Article 10 of the Civil Procedure Code and Article 17 of the Law on the Enforcement of Judgments and the Application of the Case Law of the European Court of Human Rights, which obliges courts to apply the Convention and the Court's case law as a source of law. The first part, on case law, lists 27 items: A. P. Bushchenko's digest on Article 5 (Kharkiv Human Rights Protection Group, 2008), Council of Europe and Court guides to Articles 4, 5, 6 (civil and criminal limbs), 7, 9 and 15 and to provisions of Protocols No. 1 and No. 4, a practical guide on admissibility, translated judgments under Article 3, collections of Supreme Court and Strasbourg positions on labour disputes and property rights, round-table proceed-

ings, a policy paper, J. McBride's book on the Convention and criminal procedure, an online case-law resource and video recordings of a 2019 conference and a 2020 webinar. The second part, with 11 items, explains how to apply to the Court: USAID and Ukrainian brochures, a guide by I. V. Karaman and V. V. Kozina, the application form with instructions, a flowchart of proceedings, 288 test questions on the Convention and short educational videos. Most entries carry annotations and backup links. The catalogue assists judges, advocates, human rights defenders and forensic experts who rely on Strasbourg case law.

Keywords: European Court of Human Rights, European Convention on Human Rights, case law as a source of law, electronic library, catalogue, right to a fair trial, application to the Court, admissibility, human rights protection.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 07.04.2020.*

Повний текст

Фрагмент складеного каталогу у форматі PDF. Замовити каталог можливо написавши листа на електронну адресу редакції журналу: info@expertize-journal.org.ua

Вбудований документ: https://drive.google.com/file/d/14CxPTHAKyU4cTF6KnZdQJ26egvUGRnDQ/preview

Повнотекстовий каталог у форматі online на сторінках журналу.

Розділ 1. Судова практика в Україні. Європейський Суд з прав людини.

1. Бущенко А.П. Стаття 5 конвенції про захист прав людини та основоположних свобод. Систематизований дайджест рішень Європейського суду з прав людини / Харківська правозахисна група; Художн.-оформлювач Б.Є. Захаров – Харків: Права людини, 2008. – 432 с. - URL: http://khpg.org/files/docs/1204115724.pdf

Анотація: це видання репрезентує систематизований дайджест практики Європейського суду з прав людини із застосування статті 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод і базується на рішеннях Суду станом на 1 січня 2008 року. Видання надає найбільш повне уявлення щодо сучасного тлумачення Судом законного арешту, виправданого тримання під вартою, належної процедури під час арешту та затримання, судового оскарження обґрунтованості арешту та інших елементів, на яких базується сучасний європейський підхід до захисту права на свободу та особисту недоторканність людини.

2. Відповідність українського процесуального законодавства вимогам пункту 1 статті 6 Європейської конвенції з прав людини. - Рада Європи / Київ, 2019, - 46 с. - URL: https://drive.google.com/file/d/1okdz6ZtnVXPf8Vpi_jgH5FAuAW2eyncK/view

Анотація: частина експертного дослідження, зокрема щодо строків за ЦПК України, здійсненого для Ради Європи в рамках проекту "Підтримка виконання Україною рішень ЄСПЛ".

3. Посібник зі статті 6. Право на справедливий суд (цивільна частина). - Рада Європи / Європейський Суд з прав людини, 2013. - 77 с. - URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_UKR.pdf

Анотація: цей посібник призначений для надання інформації практикуючим юристам щодо найважливіших рішень з зазначеного питання, винесених Страсбурзьким судом з дня його заснування і до сьогодні. Отже, він визначає керівні принципи, розроблені практикою Суду разом з відповідними прецедентами. Зазначена практика є вибірковою і включає керівні, значущі та недавні рішення або ухвали.

4. Посібник зі статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Право на справедливий суд (кримінальний процесуальний аспект). І частина (пункти 1-299). - Рада Європи / Європейський Суд з прав людини, 2019. - 65 с. - URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/96a0f2399c11b6f75587_file.pdf

Анотація: Цей довідник є складовою серії довідників з практики Європейського суду з прав людини (далі - «Суд», «Європейський суд» або «Страсбурзький суд»), опублікованих цим Судом для інформування фахівців з права щодо постановлених ним засадових рішень. З цією метою у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 6 (кримінальний процесуальний аспект) Європейської конвенції з прав людини (далі - «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 30 квітня 2019 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти.

5. Європейський суд з прав людини. Судова практика / за заг. ред. В. Г. Буткевича. — К. : Ред. журн. «Право України», 2011. — Дод. до журн. «Право України». Вип. 1, ч. 3 : Стаття 3 ЄКПЛ. Заборона катувань: у 3 ч. — 2011. — 560 с. - URL: https://rd.ua/storage/lessons/
238/259%D0%A1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%203%20%D0%84%D0%9A%D0%9F%D0%9B.%20%D0%97%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D0%BA%D0%B0%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%8C.%20%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%82%D1%8F.pdf

Анотація: у виданні публікуються переклади українською мовою рішень Європейського суду з прав людини, в основному зі ст. 3 Європейської конвенції про захист прав і основоположних свобод людини за 2010 рік і які стосуються України. Публікуються коментарі загального характеру щодо заборони катувань і у зв'язку з українськими справами, а також наукові дослідження з проблематики захисту прав людини; друкуються окремі рішення Верховного Суду України у сфері застосування ст. 3 ЄКПЛ, правові джерела і матеріали, бібліографія з питань заборони катувань.

6. **Європейський суд з прав людини. Судова практика / за заг. ред. В. Г. Буткевича. — К. : Ред. журн. «Право України», 2011. — Дод. до журн. «Право України». Вип. 1, ч. 1–2 : Стаття 3 ЄКПЛ. Заборона катувань : у 3 ч. — 2011. — 936 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/
238/399%D0%A1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.%20%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%203%20%D0%84%D0%9A%D0%9F%D0%9B.%20%D0%97%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D0%BA%D

0%B0%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D1%8C.%20%D0%A7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%88%D0%B0-%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B0.pdf

Анотація: У виданні публікуються переклади українською мовою рішень Європейського суду з прав людини, в основному зі ст. 3 Європейської конвенції про захист прав і основоположних свобод людини за 2010 рік і які стосуються України. Публікуються коментарі загального характеру щодо заборони катувань і у зв'язку з українськими справами, а також наукові дослідження з проблематики захисту прав людини; друкуються окремі рішення Верховного Суду України у сфері застосування ст. 3 ЄКПЛ, правові джерела і матеріали, бібліографія з питань заборони катувань.

7. **ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ЗНАХОДИТИ І РОЗУМІТИ ПРАКТИКУ СУДУ.** - Рада Європи / Європейський суд з прав людини, 2019. - 15 с. - URL: https://www.echr.coe.int/Documents/CLIP_Finding_understanding_case_law_UKR.pdf

Анотація: Практика Європейського суду з прав людини охоплює широке коло питань, що постають у зв'язку з застосуванням положень Європейської конвенції з прав людини та Протоколів до неї. Секретаріат Суду публікує низку матеріалів, щоб допомогти в розумінні практики та офіційних текстів Суду. Цей посібник містить інформацію про HUDOC – базу даних практики Суду – та різні публікації, доступні на його веб-сайті. Наприкінці посібника наводяться поради з ефективного використання матеріалів.

8. **Практика Європейського суду з прав людини як джерело національного права: матеріали круглого столу** (м. Дніпро, 24 листоп. 2017 р.); уклад.: д-р юрид. наук, доц. А.М. Кучук; канд. юрид. наук, доц. О.О. Орлова. – Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2017. – 100 с. - URL: https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/publish/1.pdf

9. Буткевич О. **Застосування практики та виконання Україною рішень Європейського Суду з прав людини (Policy Paper).** - Лабораторія законодавчих ініціатив, 2017. - 25 с. - URL: https://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/Propozicii_Politiki_ECHR.pdf

Анотація: Практика ЄСПЛ із застосування Конвенції, тлумачення норм та стандартів, закладених в ній, як і діяльність інших органів РЄ із застосування і реалізації цих рішень, зробили рішення цього Суду ключовими в усій системі правозахисту РЄ. З іншого боку, в сучасному міжнародному праві в цілому значно зростає роль рішень міжнародних судів, як джерела права. Тому роль рішень і практики ЄСПЛ виходить далеко за межі ординарних міжнародно-правових зобов'язань держави.

10. **Трудові спори: практика Верховного Суду та ЄСПЛ / упоряд. Л. В. Сидорова. — Київ : Видавничий Дім «Ратіо Деціденді», 2020. — 222 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/720/428%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

Анотація: Збірник містить правові позиції Верховного Суду у рішеннях, що постановлені у трудових спорах і у спорах, пов'язаних із проходженням публічної служби, а також окремі судові рішення ЄСПЛ у рішеннях, присвячених питанню здійснення нагляду (спостереження) на робочому місці.

11. **Довідник із застосування статті 6 Конвенції – Право на справедливий суд (кримінально-процесуальний аспект). - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2014. - 72 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/635/204%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96%206%20%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%B7%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8.pdf

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 6 (кримінальнопроцесуальний аспект) Європейської конвенції з прав людини (далі - «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 31 грудня 2013 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти. Процитовані рішення Суду були обрані поміж визначними, важливими і/або останніми рішеннями і постановами.

12. **Захист права власності в практиці Європейського Суду з прав людини / упоряд. Л. В. Сидорова. — К. : Видавничий Дім «Ратіо Деціденді», 2019. — 132 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/611/107%D0%97%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0%20%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B2%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%20%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%A1%D1%83%D0%B4%D1%83%20%D0%B7%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B8.pdf

Анотація: Збірник містить правові позиції ЄСПЛ у справах, предметом розгляду яких було питання правомірності втручання у право власності з огляду на положення Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

13. **Практика ЄСПЛ пов'язана зі збройними конфліктами. - Українська Гельсінська спілка з прав людини, 2014. - 18 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/402/150%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2'%D1%8F%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%B0%20%D0%B7%D1%96%20%D0%B7%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%BC%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%BB%D1%96%D0%BA%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8..pdf

Анотація: переклад зроблений Українською Гельсінською спілкою з прав людини станом на серпень 2014 року і спрямований на на аналіз судової прктики ЄСПЛ пов'язаних зі збройними конфліктами.

14. **Посібник зі статті 4 Протоколу № 4 – Заборона колективного висилання іноземців. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2017. - 12 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/361/784%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F4%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%83%207.%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%

B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B5%20%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%B8%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%82%D1%8F%D0%B3%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BC%20%D0%B4%D0%BE%20%D1%81%D1%83%D0%B4%D1%83%20%D0%B4%D0%B2%D1%96%D1%87%D1%96.%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf

Анотація: у посібнику аналізується та узагальнюється судова практика щодо статті 4 Протоколу № 4 Європейської конвенції з прав людини (надалі – «Конвенція» або «Європейська конвенція») до 30 квітня 2017 р. Читачі зможуть ознайомитися з основними принципами у цій сфері та відповідними прецедентами.

15. **Посібник зі статті 3 Протоколу № 1– Право на вільні вибори. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2018. - 29 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/355/402%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%203%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%83%201.%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%B2%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%20%D0%B2%D0%B8%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%B8.%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA..pdf

Анотація: у посібнику безпосередньо здійснюється аналіз та узагальнення судової практики у справах за статтею 3 Протоколу № 1 до Європейської конвенції з прав людини (надалі – «Конвенція» або «Європейська конвенція»), які були розглянуті до 30 квітня 2018 року. Читачі знайдуть тут ключові принципи, які застосовуються в цій сфері, а також відповідні судові прецеденти.

16. **Довідник із застосування статті 2 Протоколу № 1 – Право на освіту. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2017. - 21 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/354/649%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%202%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%83%201.%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83.%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 2 Протоколу № 1 до Європейської конвенції з прав людини (далі «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 30 квітня 2017 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти.

17. **Керівництво зі статті 15 Конвенції – Відступ від зобов'язань під час надзвичайної ситуації. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2016. - 14 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/349/873%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%2015.%20%D0%92%D1%96%D0%B4%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%B7%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B2'%D1%8F%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D1%8C%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%20%D1%87%D0%B0%D1%81%20%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D1%81%D0%B8%D1%82%D1%83%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97.%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA..pdf

Анотація: У цьому конкретному Посібнику аналізується та узагальнюється судова практика щодо статті 15 Європейської конвенції з прав людини (надалі – «Конвенція» або «Європейська конвенція») до 30 квітня 2017 р. Читачі зможуть ознайомитися з основними принципами у цій сфері та відповідними прецедентами.

18. **Довідник із застосування статті 9. СВОБОДА ДУМКИ, СОВІСТІ І РЕЛІГІЇ. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2015. - 81 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/343/696%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%209.%20%D0%A1%D0%B2%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B4%D0%B0%20%D0%B4%D1%83%D0%BC%D0%BA%D0%B8,%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%96,%20%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B3%D1%96%D1%97.%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: Цей довідник є викладом юриспруденції органів, встановлених відповідно до Конвенції (рішення і постанови Європейського суду з прав людини, рішення і звіти Європейської комісії з прав людини), стосовно статті 9 Конвенції. Він охоплює період від 1957 року і до 1 вересня
2015 року.

19. **Довідник із застосування статті 7 Конвенції – Ніякого покарання без закону. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2017. - 26 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/
341/959%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%207.%20%D0%9D%D1%96%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%83.%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 7 Європейської конвенції з прав людини (далі «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 31 березня 2017 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти.

20. **ДОВІДНИК ІЗ ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 5 – ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2017. - 46 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/
339/386%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%205.%20%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%20%D1%81%D0%B2%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D0%B4%D1%83%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%20%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C.
%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: У цьому перекладі враховується переклад першого видання посібника, здійснений юридичною фірмою ILF. Він публікується в оновленій редакції за домовленіс-

тю з Радою Європи та Європейським судом з прав людини в рамках проекту «Подальша підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні», за фінансової підтримки уряду Данії, і є виключною відповідальністю юридичної фірми ILF та перекладача Т.Жарко.

21. **Довідник із застосування статті 4 Конвенції – Заборона рабства і примусової праці. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2014. - 18 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/338/873%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8F%204.%20%D0%97%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%B0%D0%B1%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BC%D1%83%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96.%20%D0%94%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F..pdf

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику Суду стосовно статті 7 Європейської конвенції з прав людини (далі «Конвенція» або «Європейська конвенція») станом на 31 березня 2017 року. Читач знайде у ньому ключові принципи, напрацьовані у цій галузі, а також відповідні прецеденти.

22. **ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ ЗАЯВ. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2018. - 128 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/332/229%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D0%B2%20(%D1%83%D0%BA%D1%80.%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%8E%202014).pdf

Анотація: Право на індивідуальне звернення до Суду справедливо вважається відмінною рисою і основним досягненням Європейської Конвенції про захист прав людини. Особи, які вважають, що їх основоположні права було порушено, можуть звертатися зі скаргою до Європейського суду з прав людини.

23. Інформаційний ресурс **ECHR: Ukrainian Aspect / ПРАКТИКА ЄСПЛ. УКРАЇНСЬКИЙ АСПЕКТ**. - URL: https://www.echr.com.ua

Анотація: online ресурс створено командою юристів для оперативного інформування усіх зацікавлених осіб про рішення, які приймає Європейський суд з прав людини. В одному місці зібрано переклади рішень Суду, новини, аналітичні огляди та статті, пов'язані із діяльністю ЄСПЛ.

24. Конференція **«Єдність судової практики: погляд Європейського суду з прав людини та Верховного Суду»**. - К.: Верховний Суд, 14 червня 2019. - 7 год. 46 хв. - URL: https://www.youtube.com/watch?v=E5MTaoMpj7Y

Відео: https://www.youtube.com/embed/E5MTaoMpj7Y

25. **Застосування практики ЄСПЛ у національній судовій практиці (кримінальне судочинство)**. Онлайн-зустріч із серії вебінарів, присвячених обговоренню останньої практики Верховного Суду. 30 квітня 2020. - К.: Асоціація правників України, Верховний Суд, Асоціація розвитку суддівського самоврядування України (АРССУ). - 1 година 27 хв. -

URL: https://youtu.be/EqFt_fzumxI **Ключовий спікер:** Расім Бабанли, керівник департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду.

Відео: https://www.youtube.com/embed/EqFt_fzumxI

26. Джеремі Макбрайд **Європейська конвенція з прав людини та кримінальний проце**с. – К.: «К.І.С.», 2010 – 576 с. - URL: https://kmkdka.com/sites/default/files/files/echr_and_criminal_procedure_mc_bride_ukr.pdf

27. **Механизмы обеспечения верховенства права для постконфликтных государств. Амнистии**. Управление Верховного Комиссара ООН по правам человека. - Нью-Йорк и Женева, 2009. - 48 с. - URL: http://kmkdka.com/sites/default/files/files/amnesties_ru.pdf

Розділ 2. Порядок звернення до Європейського суду з прав людини. Судовий захист прав людини.

1. **ЯК І КОЛИ МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ?** Оновлене видання. - Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Проект «Справедливе правосуддя», 2014 - 3 с. URL: https://court.gov.ua/userfiles/18_web.pdf

2. **ЯК І КОЛИ МОЖНА ЗВЕРНУТИСЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ?** / Автори-упорядники Р.О. Куйбіда, Т.В.Руда. – Київ, 2011. - 56 с. - URL: https://pravo.org.ua/img/books/files/yak-zvernut-do-sudu-eu-ruda-kuybida-2011.pdf

Анотація: У брошурі доступною для широкого загалу читачів мовою описано порядок звернення до Європейського суду з прав людини за захистом від порушень з боку держави. Брошура містить загальну інформацію про Конвенцію та гарантовані нею права, відомості про процедуру в Суді. Роз'яснюється, хто та у яких випадках може звертатися до Європейського суду з прав людини, як правильно оформити заяву для звернення до Суду, як виконуються його рішення.

3. **ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ : ПИТАННЯ Й ВІДПОВІДІ.** - Гельсінкі: Секретаріат Європейського Суду з прав людини, 2010. - 5 с. - URL: https://helsinki.org.ua/files/docs/1290530114.pdf

4. Караман І.В., Козіна В.В. **Європейський суд з прав людини, Європейська конвенція з прав людини та індивідуальні заяви: перше знайомство**. – К.: ВАІТЕ, 2015. – 136 с. - URL: https://www.osce.org/uk/ukraine/232776?download=true

Анотація: Цей навчально-методичний посібник представляє собою своєрідний «вступ» до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Посібник, який є другим виданням, переробленим та доповненим, складається з трьох розділів. Перший розділ викладено у формі найбільш поширених запитань, які можуть виникнути у зв'язку з поданням індивідуальної заяви до ЄСПЛ, та відповідей на них. Другий розділ містить основні нормативні акти, що стосуються захисту прав та свобод людини або юридичної особи в Європейському суді з прав людини. Нарешті, третій розділ посібника містить роз'яснення щодо заповнення нового формуляру заяви до Європейського суду з прав людини та приклад заповненого формуляру заяви. Для юристів, адвокатів, викладачів, державних службовців,

суддів і усіх інших категорій читачів, яким не байдужі права людини та можливість їхнього ефективного захисту на міжнародному рівні.

5. **ЗВЕРНЕННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ** / Автори-упорядники Р.О.Куйбіда, Т.В.Руда, літературно–тематичне редагування – Н.І.Петрова, заступник керівника Проекту USAID «Справедливе правосуддя». – К., 2016. - 76 с. - URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2018/05/Brochure_Rules_to_bring_the_case_before_the_European_Court_of_Human_Rights_Ukr_2016.pdf

Анотація: У брошурі доступною мовою для широкого загалу читачів описано порядок звернення до Європейського суду із прав людини (ЄСПЛ) за захистом від порушень з боку держави. Брошура містить загальну інформацію про Європейську конвенцію із прав людини та гарантовані нею права, відомості про процедуру в ЄСПЛ. Роз'ясняється, хто та за яких умов може звертатися до Європейського суду з прав людини, як правильно оформити заяву для звернення до суду, як виконуються його рішення.

6**. Тестові питання: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (288 питань). - К., 2015. - 79 с.** - URL: https://www.gp.gov.ua/userfiles/10__KONVENCIJA.pdf

7. **Формуляр заяви до ЄСПЛ та інструкції по її заповненню. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2018. - 40 с.** - URL: https://drive.google.com/file/d/18WjNb2mAanb1loEbv1s8UYh9QJK41nvL/view

Анотація: у довіднику проаналізовано і підсумовано практику заяв до ЄСПЛ та інструкції по її заповненню.

8. **Прийнятність заяви. - Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2015. - 6 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/332/655%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%B9%D0%BD%D1%8F%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D0%B2%D0%B8%20(%20%D0%BF%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%20%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B).PDF

Анотація: Європейський суд з прав людини відхиляє приблизно 90 % поданих заяв на підставі неприйнятності. Ці статистичні дані та наш досвід чітко показують, що більшість заявників та багато юристів потребують кращого ознайомлення з критеріями прийнятності заяв.

9. **Схема ходу розгляду заяви в ЄСПЛ. - 2018. - 1 с.** - URL: https://rd.ua/storage/lessons/329/728%D0%A5%D1%96%D0%B4%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B3%D0%BB%D1%8F%D0%B4%D1%83%20%D0%B7%D0%B0%D1%8F%D0%B2%D0%B8%20%D0%B2%20%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B-%20%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B0.pdf

10. **Європейський суд з прав людини. Процедура звернення до ЄСПЛ** / EdEra — студія онлайн-освіти. Безкоштовний онлайн-курс «Людина та держава. Правила гри». - 2017. - 0 год. 7 хв. - URL: https://www.youtube.com/watch?v=62J8UQlHL8M

Відео: https://www.youtube.com/embed/62J8UQlHL8M

11. **Європейський суд з прав людини. Процес розгляду справ ЄСПЛ** / EdEra — студія онлайн-освіти. Безкоштовний онлайн-курс «Людина та держава. Правила гри». - 2017. - 0 год. 10 хв. - URL: https://www.youtube.com/watch?v=dKAridvoyA4

Відео: https://www.youtube.com/embed/dKAridvoyA4

Для профілактики збою та безперешкодному доступу до електроних варіантів посібників, на Інтернет-сайті представлені також альтернативні посилання. Звертаємо увагу, що всі права на твори є власністю їх авторів та правовласників, на Інтернет-ресурсі вони представлені виключно з інформаційною та освітньою метою безкоштовно!

Нагадаємо, оновлена Електронна бібліотека судді України станом на квітень 2020 року (більше 70 книг).

Науковий журнал запроваджує надання послуги. Консультація: запит на проведення судово-психологічної експертизи, дослідження із застосуванням поліграфа на замовлення зацікавлених осіб, суду - http://expertize-journal.org.ua/konsultacia

References

1. Elektronna biblioteka pravozakhysnyka Ukrainy. Seriia: Zastosuvannia rishen Yevropeiskoho sudu z prav liudyny v ukrainskomu sudochynstvi [Electronic Library of the Ukrainian Human Rights Defender. Series: Application of Judgments of the European Court of Human Rights in Ukrainian Judicial Proceedings]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1088-biblioteka-navchalnikh-posibnikiv-shchodo-zastosuvannya-rishen-evropejskogo-sudu-z-prav-lyudini-v-ukrajini (onovlena versiia vid 07.07.2020). [in Ukrainian].

СУДОВО-ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА: SAVEECOBOT ЄДИНИЙ В УКРАЇНІ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЧАТ-БОТ[1]

Реферат. SaveEcoBot редакція журналу представляє як єдиний в Україні екологічний чат-бот, що поєднує дані про забруднення довкілля, забруднювачів та інструменти захисту довкілля, і розглядає цей ресурс у зв'язку із судово-екологічною експертизою та розслідуванням правопорушень проти довкілля. Чат-бот агрегує відомості про дозвільні документи й процедури забруднювачів, сплату екологічних податків і якість атмосферного повітря. Дані про стан повітря надходять із понад 15 джерел: громадських платформ і проєктів (Save Dnipro, luftdaten.info, Sensor.Community, Eco City, AirVisual, Kyiv Smart City, ЛУН Місто та ін.), департаментів екології та природних ресурсів обласних державних адміністрацій, Одеського державного екологічного університету, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Грузинського національного екологічного агентства. Описано чотири функції сервісу: моніторинг реєстру з оцінки впливу на довкілля, де відображено етапи екологічної оцінки планованої діяльності підприємств; пошук дозвільних документів (дозволи на викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря, спеціальні дозволи на користування надрами та на спеціальне водокористування); відомості про сплату до Зведеного бюджету України екологічних податків суб'єктами природних монополій і рентної плати за користування надрами; інтерактивні дані станцій моніторингу повітря з аналітикою й автоматичними повідомленнями про перевищення. Названо засновників і розробників проєкту: Павла Ткаченка, Ірину Черниш, Іллю Рибакова, Артема Романюкова. Реферат доповнено науковими й нормативними джерелами: статтею О. В. Ринкової про предмет, завдання та класифікацію судово-екологічних експертиз («Адвокат», 2011, № 9), статтею І. Кравчук про процесуальну й непроцесуальну форми використання спеціальних знань і місце судово-екологічної експертизи в розслідуванні кримінальних правопорушень проти довкілля («Підприємництво, господарство і право», 2018, № 12), а також Законом України «Про оцінку впливу на довкілля». Матеріал стане в пригоді судовим експертам, слідчим, адвокатам і громадським активістам, які збирають відомості про джерела забруднення.

Ключові слова: судово-екологічна експертиза, SaveEcoBot, екологічний моніторинг, якість атмосферного повітря, оцінка впливу на довкілля, дозвільні документи, екологічні податки, відкриті дані, кримінальні правопорушення проти довкілля.

Forensic Environmental Examination: SaveEcoBot, Ukraine's Only Environmental Chatbot

Abstract. The editorial summary presents SaveEcoBot, described as Ukraine's only environmental chatbot, which brings together data on pollution, polluters and tools for protecting the environment, and links it to forensic environmental examination and the investigation of environmental offences. The bot aggregates information on permits and procedures concerning polluters, on payment of environmental taxes and on air quality. Air quality data come from more than 15 sources, including civic platforms (Save Dnipro, luftdaten.info, Sensor.Community, AirVisual, Kyiv Smart City and others), environmental departments of regional state administrations, the Odesa State Environmental University, Taras Shevchenko National University of Kyiv and the National Environmental Agency of Georgia. Four functions are described: monitoring of the environmental impact assessment register, which shows the stages of assessing planned activities of enterprises; access to permits for air emissions, subsoil use and special water use; data on payments of environmental taxes and subsoil rent to the consolidated budget of Ukraine; and interactive readings from air monitoring stations with analyt-

ics and automatic alerts on exceeded limits. The founders and developers are named as Pavlo Tkachenko, Iryna Chernysh, Illia Rybakov and Artem Romaniukov. The summary is supplemented with scholarly and legal sources: O. V. Rynkova's article on the subject matter, tasks and types of forensic environmental examinations (Advokat, 2011, No. 9), I. Kravchuk's article on procedural and non-procedural uses of special knowledge in investigating crimes against the environment (2018), and the Law of Ukraine On Environmental Impact Assessment. The material is useful for forensic experts, investigators, lawyers and civic activists.

Keywords: forensic environmental examination, SaveEcoBot, environmental monitoring, air quality, environmental impact assessment, environmental permits, environmental taxes, open data, environmental crimes.

Першоджерело: *SaveEcoBot : інтернет-сайт.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 18.04.2020.*

References

1. Sudovo-ekolohichna ekspertyza: SaveEcoBot yedynyi v Ukraini ekolohichnyi chat-bot [Forensic Environmental Examination: SaveEcoBot, Ukraine's Only Environmental Chatbot] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1103-saveecobot-edinij-v-ukrajini-ekologichnij-chat-bot (onovlena versiia vid 18.04.2020). [in Ukrainian].

2. SaveEcoBot : internet-sait. URL: https://www.saveecobot.com (data zvernennia: 04.11.2026).

1.3. СУДОВА ПРАКТИКА

ОГЛЯД РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДІТЕЙ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХНІХ НАЙКРАЩИХ ІНТЕРЕСІВ[1]

Верховний Суд

Реферат. Огляд, підготовлений департаментом аналітичної та правової роботи Верховного Суду (відповідальні за випуск Д. П. Мордас і Р. Ш. Бабанли), узагальнює рішення ЄСПЛ, ухвалені з 1 січня по 1 жовтня 2019 р. у справах про права дітей і забезпечення їхніх найкращих інтересів. Документ має довідковий характер, ґрунтується на матеріалах сайту ЄСПЛ і складається з чотирьох розділів. Перший присвячено позбавленню батьківських прав і визнанню батьківства. У справі «Странд Лоббен та інші проти Норвегії» (Велика палата, 10.09.2019) порушення ст. 8 Конвенції пов'язано з тим, що висновок про неспроможність матері ґрунтувався на нечисленних зустрічах із дитиною, які дозволила сама влада. У справі «М. Т. проти України» (19.03.2019) суди відмовили у визнанні батьківства через пропуск річного строку за ст. 129 СК України, не оцінивши поважності причин; у справі «Романов проти росії» негнучкий однорічний строк оспорювання батьківства порушив справедливий баланс інтересів. Розглянуто також справу «Хаддад проти Іспанії», а у справі «В. Д. та інші проти росії» ЄСПЛ звернув увагу на якість законодавства, що звужує коло осіб, які можуть вимагати спілкування з дитиною. Другий розділ (визначення місця проживання дитини) охоплює справи проти Італії, Литви й Румунії, зокрема повторне використання судами висновку психолога 2007 р. у справі «Р. В. та інші проти Італії». Третій розділ стосується доступу до спілкування з дитиною: у справі «Швець проти України» (23.07.2019) дід тривалий час не міг бачитися з онукою через затягування виконання рішення; подібні проблеми розглянуто у справах проти Хорватії та Словенії. Четвертий розділ присвячено Конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей («Володимир Ушаков проти росії», «О. К. І. та інші проти Румунії», «Аджич проти Хорватії (№ 2)»). Огляд корисний суддям, адвокатам, органам опіки та судовим експертам-психологам, які готують висновки у спорах щодо дітей.

Ключові слова: Європейський суд з прав людини, найкращі інтереси дитини, стаття 8 Конвенції, позбавлення батьківських прав, визнання батьківства, місце проживання дитини, право на спілкування з дитиною, міжнародне викрадення дітей, Верховний Суд, огляд практики.

Review of Judgments of the European Court of Human Rights Concerning Children and Securing Their Best Interests

Verkhovnyi Sud.

Abstract. This review, prepared by the Department of Analytical and Legal Work of the Supreme Court of Ukraine (responsible editors D. P. Mordas and R. Sh. Babanly), summarises judgments of the European Court of Human Rights delivered between 1 January and 1 October 2019 in cases on children's rights and the best interests of the child. It is a reference tool based on the Court's website and has four parts. The first deals with deprivation of parental rights and paternity. In Strand Lobben

and Others v. Norway (Grand Chamber, 10 September 2019) the breach of Article 8 stemmed from findings on the mother's incapacity drawn from the few contacts the authorities had allowed. In M. T. v. Ukraine domestic courts dismissed a paternity claim for missing the one-year limitation period without weighing the reasons for the delay, and in Romanov v. russia a rigid time limit for contesting paternity upset the fair balance. Haddad v. Spain and V. D. and Others v. russia are also covered; the latter concerns legislation that narrowly limits who may seek contact with a child. The second part examines the child's place of residence in cases against Italy, Lithuania and Romania, including reliance on a 2007 psychologist's report. The third addresses contact rights, notably Shvets v. Ukraine, where a grandfather could not see his granddaughter because enforcement dragged on. The fourth covers the Hague Convention on the Civil Aspects of International Child Abduction (Vladimir Ushakov v. russia; O. C. I. and Others v. Romania; Adžić v. Croatia (No. 2)). The review serves judges, lawyers, guardianship bodies and forensic psychologists in child-related disputes.

Keywords: European Court of Human Rights, best interests of the child, Article 8 of the Convention, parental rights, paternity, child's place of residence, contact rights, international child abduction, Supreme Court of Ukraine, case-law review.

Першоджерело: *Огляд рішень європейського суду з прав людини, що стосуються дітей та забезпечення їхніх найкращих інтересів (за період з 01.01.2019 по 01.10.2019). Київ : Верховний Суд, 2019. 25 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 08.04.2020.*

References

1. Verkhovnyi Sud. Ohliad rishen yevropeiskoho sudu z prav liudyny, shcho stosuiutsia ditei ta zabezpechennia yikhnikh naikrashchykh interesiv [Review of Judgments of the European Court of Human Rights Concerning Children and Securing Their Best Interests] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). URL: https://expertize-journal.org.ua/sudebnaya-praktika-po-detsko-roditelskim-otnosheniyam/1091-oglyad-rishen-evropejskogo-sudu-z-prav-lyudini-shcho-stosuyutsya-ditej-ta-zabezpechennya-jikhnikh-najkrashchikh-interesiv (onovlena versiia vid 08.04.2020). [in Ukrainian].

2. Ohliad rishen yevropeiskoho sudu z prav liudyny, shcho stosuiutsia ditei ta zabezpechennia yikhnikh naikrashchykh interesiv (za period z 01.01.2019 po 01.10.2019) [Review of Judgments of the European Court of Human Rights Concerning Children and Ensuring Their Best Interests (for the Period from 01.01.2019 to 01.10.2019)]. Kyiv : Verkhovnyi Sud, 2019. 25 s. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyad_Ditu.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ

Міністр Кабінету міністрів Дмитро Дубілет повідомив, що у Кабміні усіх, хто відповідає за державні закупівлі, будуть періодично тестувати на детекторі брехні[1]

03.03.2020

Короткий зміст. Міністр Кабінету Міністрів Дмитро Дубілет повідомив, що всіх, хто в Кабміні відповідає за державні закупівлі, періодично перевірятимуть на поліграфі. В ефірі Українського радіо поліграфолог О. А. Назаров назвав ініціативу корисною й послався на досвід США. Водночас він зауважив, що державні поліграфологи працюють переважно в правоохоронних органах, а негативний результат кадрової перевірки зазвичай важко підтвердити іншими доказами. Дослідження виявляє психологічну установку на приховування інформації й можливе лише за добровільною згодою.

Вартість експертогодини в 2020 році, яку необхідно враховувати при замовлянні судової експертизи[2]

12.03.2020

Короткий зміст. Мін'юст наказом від 30.01.2020 № 328/5 установив вартість однієї експертогодини в науково-дослідних установах судових експертиз на 2020 рік: 163,44 грн. Розрахунок зроблено відповідно до п. 12 Інструкції, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 1 липня 1996 року № 710, з урахуванням індексу споживчих цін за 2019 рік. Постанова № 710 передбачає щорічне встановлення цієї вартості станом на 1 січня. Суму слід враховувати, замовляючи судову експертизу.

Міжнародний центр періодичних видань CIEPS підтвердив професійність ведення журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» та його відповідність стандартам наукових видань (мова оригіналу — російська)[3]

21.03.2020

Короткий зміст. 6 лютого 2020 року Центр CIEPS–ISSN завершив перевірку запису online журналу «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (ISSN 2521-1463) у Міжнародному реєстрі ISSN; запис має статус «Confirmed». Редакція розцінює це як підтвердження професійної спрямованості й якості матеріалів журналу. Нагадано, що головний редактор журналу з 2016 року — канд. психол. наук, доцент О. А. Назаров, до редколегії входять 8 докторів і 8 кандидатів наук; перелічено рубрики й подано довідку про Міжнародний центр ISSN.

Підтримаємо один одного в період карантину: українські поліграфологи запрошуються на освітні Вебінари Міжнародного співтовариства поліграфологів у 2020 році[4]

29.03.2020

Службова інформація. Редакційна колегія привітала колег із Міжнародним днем поліграфолога, який, за текстом, пов'язують із тестуванням громадянина Фрая на поліграфі, проведеним Вільямом Марстоном у федеральному суді США 1923 року. Повідомлено про річний цикл вебінарів Міжнародного співтовариства поліграфологів (ISOPE) для українських фахівців за стандартом ASTM E2064-00(2014): вартість 2000 гривень, запис до 20 травня 2020 року, тестування й сертифікат, 32 слухачі. Кошти спрямують на український переклад книги Натана Дж. Гордона «Essentials of Polygraph and Polygraph Testing».

Довідкова інформація судовому експерту: список фільмів заборонених для розповсюдження на території України (2014-2019 роки) та дозволених у прокаті (2015-2020) [5]

13.04.2020

Короткий зміст. Довідка для судових експертів про списки фільмів, заборонених до розповсюдження в Україні у 2014–2019 роках, і фільмів, що отримали державні посвідчення на розповсюдження (дані Держкіно). Висновок про те, чи пропагує фільм війну, насильство, жорстокість, ворожнечу або чи має порнографічний характер, нині робить Експертна комісія при Держкіно (постанова КМУ від 17.08.1998 № 1315, наказ Мінкультури від 13.06.2005 № 390). Згадано Національну експертну комісію з питань захисту суспільної моралі (2004–2015) та ст. 300 і 301 КК України.

Експерти Хмельницького відділення КНДІСЕ виступили спікерами Всеукраїнського семінару з підвищення кваліфікації адвокатів[6]

19.04.2020

Короткий зміст. 28 лютого 2020 року завідувач Хмельницького відділення Київського НДІСЕ Анатолій Поплавський виступив на Всеукраїнському семінарі з підвищення кваліфікації адвокатів у Хмельницькому національному університеті, де зібралося понад 450 адвокатів, слідчих, суддів, викладачів і студентів. У доповіді «Судові експертизи та експертні дослідження, як необхідний аспект доказової бази в кримінальних і цивільних справах» він пояснив порядок призначення експертиз, підготовки й надання висновків експерта та зміни законодавства про судово-експертну діяльність.

References

1. Ministr Kabinetu ministriv Dmytro Dubilet povidomyv, shcho u Kabmini usikh, khto vidpovidaie za derzhavni zakupivli, budut periodychno testuvaty na detektori brekhni [Cabinet Minister Dmytro Dubilet Announced That Everyone Responsible for Public Procurement in the Cabinet of Ministers Will Be Periodically Tested on a Lie Detector]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 3 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1066 (onovlena versiia vid 04.03.2020). [in Ukrainian].

2. Vartist ekspertohodyny v 2020 rotsi, yaku neobkhidno vrakhovuvaty pry zamovlianni sudovoi ekspertyzy [The Cost of an Expert Hour in 2020 to Be Taken into Account When Ordering a Forensic Examination]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 12 berez. URL: https://expertize-journ-

al.org.ua/all-news/1072-vartist-ekspertogodini-v-2020-rotsi-yaku-neobkhidno-vrakhovuvati-pri-zamovlyanni-sudovoji-ekspertizi (onovlena versiia vid 13.03.2020). [in Ukrainian].

3. Mizhnarodnyi tsentr periodychnykh vydan CIEPS pidtverdyv profesiinist vedennia zhurnalu "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" ta yoho vidpovidnist standartam naukovykh vydan (mova oryhinalu — rosiiska) [The International Centre for the Registration of Serial Publications CIEPS Confirmed the Professional Management of the Journal "Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice" and Its Compliance with the Standards of Scientific Publications (Original Language – Russian)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 21 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1077-06-02-2020-issn-tsentr-otvetstvennyj-za-proverku-cieps-issn-osushchestvil-podtverzhdenie-professionalnosti-vedeniya-zhurnala-sudovo-psikhologichna-ekspertiza-zastosuvannya-poligrafa-i-spetsialnikh-znan-v-yuridichnij-praktitsi (onovlena versiia vid 21.03.2020). [in Ukrainian].

4. Pidtrymaiemo odyn odnoho v period karantynu: ukrainski polihrafolohy zaproshuiutsia na osvitni Vebinary Mizhnarodnoho spivtovarystva polihrafolohiv u 2020 rotsi [Let's Support Each Other During the Quarantine: Ukrainian Polygraph Examiners Are Invited to Educational Webinars of the International Society of Polygraph Examiners in 2020]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 29 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1083-pidtrimaemo-odin-odnogo-v-period-karantinu-ukrajinski-poligrafologi-zaproshuyutsya-na-osvitni-vebinari-mizhnarodnogo-spivtovaristva-poligrafologiv-u-2020-rotsi (onovlena versiia vid 30.03.2020). [in Ukrainian].

5. Dovidkova informatsiia sudovomu ekspertu: spysok filmiv zaboronenykh dlia rozpovsiudzhennia na terytorii Ukrainy (2014-2019 roky) ta dozvolenykh u prokati (2015-2020) [Reference Information for the Forensic Expert: List of Films Banned from Distribution in Ukraine (2014–2019) and Permitted for Screening (2015–2020)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 13 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1095-dovidkova-informatsiya-sudovomu-ekspertu-spisok-filmiv-zaboronenikh-dlya-rozpovsyudzhennya-na-teritoriji-ukrajini-2014-2019-roki-ta-dozvolenikh-u-prokati-2015-2020 (onovlena versiia vid 14.04.2020). [in Ukrainian].

6. Eksperty Khmelnytskoho viddilennia KNDISE vystupyly spikeramy Vseukrainskoho seminaru z pidvyshchennia kvalifikatsii advokativ [Experts of the Khmelnytskyi Branch of the Kyiv Research Institute of Forensic Examinations Spoke at the All-Ukrainian Seminar for Advanced Training of Lawyers]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2020. 19 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/1278-eksperti-hmelnickogo-viddilennya-kndise-vistupili-spikerami-vseukrayinskogo-seminaru-z-pidvishennya-kvalifikaciyi-advokativ (onovlena versiia vid 30.04.2020). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ

EyeDetect у програмі «Факти тижня» на ICTV

27 жовтня 2019 року програма «Факти тижня» на телеканалі ICTV показала інтерв'ю про мобільну технологію виявлення недостовірної інформації EyeDetect.

На запитання журналістів відповідав Дерріл Стреттон Буленс — член Технічної консультативної ради EyeDetect міжнародної компанії Converus Inc. (США), колишній президент Каліфорнійської асоціації поліграфологів і представник компанії у Східній Європі [1].

Під час запису інтерв'ю для програми «Факти тижня» [1]

За даними компанії Converus, EyeDetect виявляє обман із точністю 86–90 % за 15–30 хвилин, аналізуючи поведінку і рухи очей. В Україні сертифіковані фахівці EyeDetect працювали тоді в Києві, Одесі й Запоріжжі [1].

References

1. Vpershe v Ukraini inkliuzyvne interv'yu shchodo suchasnoi mobilnoi tekhnolohii vyiavlennia nedostovirnoi informatsii EyeDetect na telekanali ICTV [The First Interview in Ukraine on the Modern Mobile Technology for Detecting Unreliable Information EyeDetect on the ICTV Channel]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2019. 27 zhovt. URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-napryami-spetsobladnannya/1018-v-pershe-v-ukrajini-inklyuzivne-interv-yu-shchodo-suchas-

noji-mobilnoji-tekhnologiji-viyavlennya-nedostovirnoji-informatsiji-eyedetect-na-telekanali-ictv (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ

В ІНТЕРНЕТІ

Пошукові запити зі словом «експертиза», які найчастіше вводили користувачі Google в Україні у березні–квітні 2020 р. — у період виходу цього номера[8]:

№	Запит	Індекс
1	судова експертиза	100
2	судово медична експертиза	62
3	психологічна експертиза	42
4	екологічна експертиза	41
5	трасологічна експертиза	17
6	психофізіологічна експертиза	8

Індекс популярності Google Trends: 100 — найчастіший запит періоду, решта — у відсотках від нього. Абсолютної кількості пошуків Google не оприлюднює. Найшвидше зростали запити: «екологічна експертиза» (+140 %).

У ЖУРНАЛІ

Матеріали цього номера, які читачі відкривали найчастіше, — кількість переглядів їхніх сторінок на сайті журналу станом на 06.11.2026:

№	Матеріал	Переглядів
1	Повна колекція – 28 типових зразків заяв, клопотань про відкладення розгляду справи у зв'язку із впровадженням карантинних обмежень та інші стандартні заяви, клопотання, які подаються до суду станом на 07 вересня 2021	60 982
2	Електронна бібліотека правозахисника України. Серія: Застосування рішень Європейського суду з прав людини в українському судочинстві	10 740
3	Вартість експертогодини в 2020 році, яку необхідно враховувати при замовлянні судової експертизи	4 018
4	EyeDetect у програмі «Факти тижня» на ICTV	3 865
5	Співзасновник monobank Олег Гороховський: досвід використання поліграфа в роботі банку та практичні рекомендації щодо впровадження поліграфа в компанії	2 877

Лічильник сайту журналу рахує всі відкриття сторінки матеріалу від дня її оприлюднення. Перегляди саме за період виходу номера журнал фіксує з листопада 2026 р.

Станьте автором журналу. Редакція приймає статті науковців, судових експертів, адвокатів, психологів і здобувачів наукових ступенів з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній прак-

тиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез див. у розділі «Вимоги до оформлення»[9].

Потрібен судовий експерт? Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією. Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[10] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

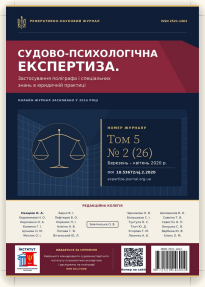

Як цитувати номер

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферативно-науковий online журнал. 2020. Т. 5, № 2 (26). 54 с. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2020. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera/19790-2020-2-31.

Номер оновлено 06.11.2026: замінено матеріал розділу 3.

References

1. Pro metu stvorennia Internet-vydannia [On the Purpose of Creating the Online Publication]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-celyah (onovlena versiia vid 29.06.2022). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kiev International Forensic Expert Institute of Psychological Expertise and Researchs on Polygraph, LLC] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

4. Redaktsiina kolehiia [Editorial Board]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/redaktsijna-kolegiya (onovlena versiia vid 09.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2020. Vol. 5, No. 2 (26). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2020. [in Ukrainian].

6. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Hypervariable 'minisatellite' regions in human DNA. PubMed. URL: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/3856104/ (data zvernennia: 04.11.2026).

8. Google Trends : poshukovyi termin «ekspertyza», Ukraina, 01.03.2020–30.04.2020 [Google Trends: Search Term “ekspertyza”, Ukraine, 01.03.2020–30.04.2020]. URL: https://trends.google.com/trends/explore?date=2020-03-01%202020-04-30&geo=UA&q=%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0&hl=uk (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

9. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

10. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (onovlena versiia vid 28.10.2023). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785); префікс DOI 10.53672 (Crossref).

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі»; міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08.

Галузь: юридичні, психологічні науки. Періодичність: 1 раз на два місяці. Мови видання: українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал засновано у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим на базі інформаційно-правового вебсайту з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній практиці. Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Реєстр суб'єктів у сфері медіа; Google Scholar; ISSN International Centre — ISSN Portal; Crossref; Scilit (MDPI); Відкритий український індекс цитувань (OUCI, ДНТБ України); ICI World of Journals (Index Copernicus, паспорт журналу); Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ); Polska Bibliografia Naukowa (PBN). Інші каталоги: ResearchBib.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62. Засновник — видавець: тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net. Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна (yevdokymova@ukr.net); д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович (alankir23@ukr.net). Сайт: expertize-journal.org.ua; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

2020. Том 5, № 2 (26)
березень–квітень 2020 року

Реферативно-науковий online журнал

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 54 с.

DOI 10.53672/ej.2.2020. Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua